

DRAUGAS

PERIODICALS
September 16,
Vol. LXXXVII

90th ANNIVERSARY

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY
KETVIRTADIENIS - THURSDAY, RUGSĖJO - SEPTEMBER 16, 1999

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 09/15/99
UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

90-IEJI METAI

Nr.180
Kaina 50 c.

Vilnius sulaukė pažadų dėl Ignalinos AE uždarymo finansavimo

Vilnius, rugsėjo 15 d. (BNS) — Europos Sąjunga, pirmieji duomenimis, numato finansuoti apie 50 proc. visų Ignalinos atominės elektrinės (IAE) uždarymo kaštų, o pradinę jos paramą būtų maždaug 200 mln. eurų negrąžinama paskola, trečiadienį spaudos konferencijoje pranešė ūkio ministras Eugenijus Maldeikis, kuris praėjusią savaitę Europos Komisijos pareigūnams Briuselyje pristatė Lietuvos vyriausybės patvirtintą valstybinį energetikos planą.

Be to, Briuselio pareigūnai kalbėjo apie galimybę dar šiemet suteikti papildomai 10 mln. eurų Ignalinos AE saugumo projektams.

Pasak E. Maldeikio, rudenį Vilniuje numatoma surengti remėjų konferenciją, kurią padės organizuoti ES, ir kurioje dalyvaus tarptautinių organizacijų bei finansinių institucijų atstovai. Vilniaus pareigūnai tikisi, kad remėjai į konferenciją atvažiuos su konkrečiais pasiūlymais.

Kol kas nežinoma, kiek užsienio paramos IAE uždary-

mui gali tikėtis Lietuva. Taip pat nežinoma, kokią dalį jėgainės uždarymo kaštų galėtų finansuoti pati Lietuva — tai yra derybų objektas.

Dabar Ignalinos AE uždarymo fonde yra sukaupta apie 120-130 mln. litų. Pasak Energetikos instituto direktoriaus akademiko Jurgio Vilemo, per penkerius metus Lietuva nesugebės sukaupiti tokių lėšų, kokių reikės Ignalinos AE uždaryti.

Pirminiaus skaičiavimais, atominės elektrinės uždarymas kainuos apie 10 mlrd. litų, tačiau šių pinigų reikės per kelis dešimtmečius.

Lietuvos energetikos planas, kurį dar tvirtins Seimas, numato, kad IAE reaktorių bus uždarytas 2005 metais.

Ūkio ministras E. Maldeikis nekommentavo Europos Komisijos pageidavimą, kad Lietuva iki 2009 metų nutrauktų ir antrojo IAE reaktoriaus naudojimą. Jis pareiškė, kad Briuselyje nebuvo jokio spaudimo dėl antrojo reaktoriaus uždarymo, o 2009 metai buvo paminėti tik kaip ES pareigūnų nuomonė.

Amerikiečių nuvilta, Lietuvos prokuratūra laukia žinių

Vilnius, rugsėjo 14 d. (BNS) — Generalinė prokuratūra pareiškė, kad ir toliau liks atvira bei pasiryžusi dalyvauti bendradarbiauti su visų valstybių teisėsaugos institucijomis, tiriant genocido baudžiamąsias bylas.

Tokį pareiškimą antradienį paskelbė Generalinės prokuratūros atstovas spaudai Vidmantas Putelis, įgaliotas prokurorų, palaikiusių valstybinį kaltinimą sustabdytoje Aleksandro Lileikio byloje.

Pareiškimas paskelbtas greičiausiai siekiant užbėgti už akių galimiems JAV Teisingumo departamento Specialiųjų tyrimų skyriaus priekaištams, kad Lietuvos teismas sustabdė A. Lileikio bylą, nepatenkines amerikiečių prašymo skirti dar vieną, tarptautinį, jo sveikatos patikrinimą.

„Generalinės prokuratūros prokurorai, palaikę valstybinį kaltinimą, apgailestauja, kad negavo iš JAV Teisingumo departamento nė mažiausio argumento, kuris pagrįstų oficialiai keliamas abejones dėl Lietuvos ekspertų išvadų apie A. Lileikio sveikatą“, rašoma pareiškimė.

Blogėja padėtis Lenkijos lietuviškose mokyklose

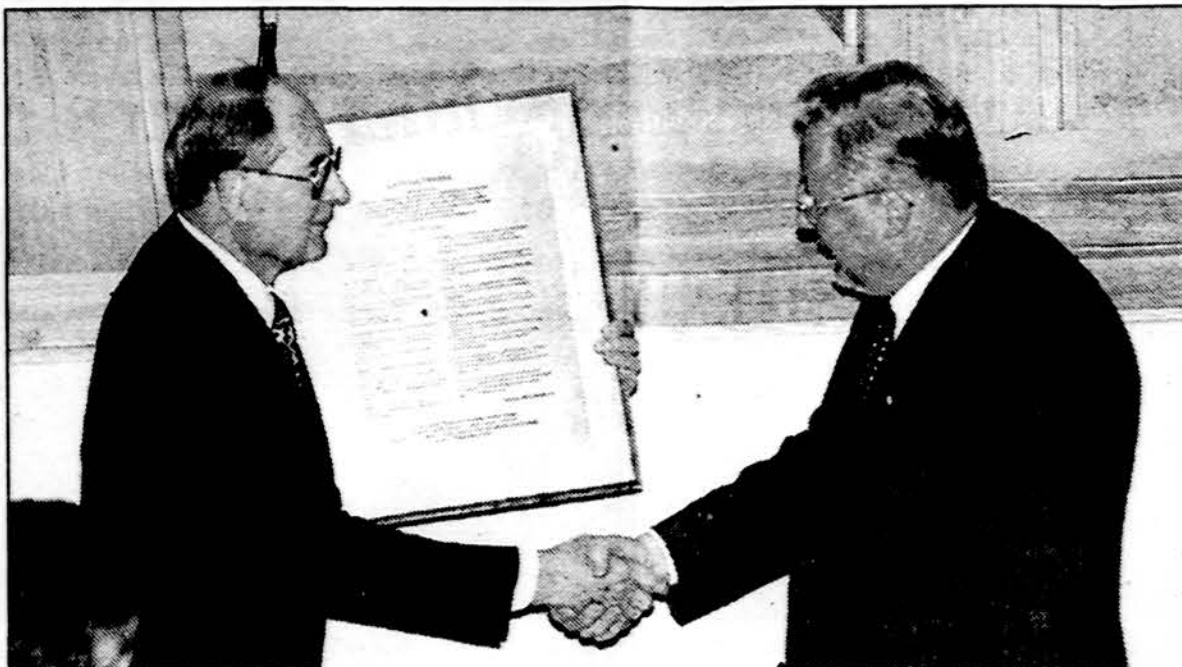
Vilnius, rugsėjo 14 d. (BNS) — Lenkijoje apsilankęs Seimo narys, Lietuvos ir Lenkijos parlamentinės asamblėjos delegacijos narys Zibartas Jackūnas antradienį spaudos konferencijoje Vilniuje pareiškė, jog pablogėjo Lenkijos lietuvių švietimas, mokymosi lietuvių kalba galimybės žymiai sumažėjo.

Taip atsitiko, Lenkijoje ši rudenį pradėjus švietimo reformą. Iki šiol veikusias aštuonmetes pagrindines mokyklas pakeitė penkių metų pagrindinės mokyklos. Po pagrindinės mokyklos įteisinta trejų metų gimnazija ir trejų metų licejus.

Lenkijoje iki šiol veikė Punsko gimnazija ir septynios pagrindinės aštuonmetės mokyklos. Pasak Seimo nario, pradėjus įgyvendinti švietimo reformą, penkių metų buvusios aštuonmetės mokyklos Seinuose ir Punske virto šešiametėmis, dvi iš buvusių aštuonmetių mokyklų Punske virto trimetėmis pradinėmis mokyklomis.

„Tai padaryta, neatsižvelgiant į tai, jog per pastarąją parlamentų asamblėją buvo sutarta išlaikyti ligšiolinį lenkų kalbos Lietuvoje ir lietuvių kalbos Lenkijoje mokymo mastą“, sakė Z. Jackūnas.

Iki šiol buvo tvirtinama,

Nuotr.: Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas Vytautas Kamantas, Lietuvos Seime minint Lietuvos chartos 50-metį, įteikė Seimo pirmininkui Vytautui Landsbergiui Lietuvos chartos kopiją. (Elta)

Lietuvių chartos paminėjimas iššaukė Seimo narių pasipiktinimą

Vilnius, rugsėjo 15 d. (Elta) — Paskutinis, kaip jis pats save pavadino, „VLIK'o mohikanas“, Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) pirmininkas, Seimo narys dr. Kazys Bobelis trečiadienio spaudos konferencijoje teigė negalįs suprasti, kokiū būdu iš Lietuvos chartos teksto, priimto 1949 metais birželio 14 d., „iškrito“ dokumento autorius — Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas.

K. Bobelis VLIK'ui vadovavo 13 metų iki pat jo paleidimo Vilniuje 1992 gegužės mėnesį. „Chartą sukūrė Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas 1949 metais“, sakė parlamentarai, pateikdami originalius dokumentus, liudijantį VLIK'o autorystę. Tuo tarpu Seime per minėjimą išdalyta dokumentą K. Bobelis pavadino „falsifikatu be parašo“. „Kokia pas mus moralė ir pagarba garbingiausiame dokumente?“, retoriškai klausė Seimo narys.

Konkrečių kaltinimų dėl netikslumo Lietuvos chartos tekste K. Bobelis nenurodė, tačiau teigė, kad „falsifikatas padarytas sąmoningai“.

Seimo informacijos analizės skyriaus duomenimis, PLB Internet'o tinklapyje Chartos tekstas taip pat skelbiamas be VLIK'o parašo.

Kodėl VLIK'o pirmininkas negavo žodžio?

Seimo Socialdemokratų frakcijos narys Vytenis Andriukaitis kritiškai įvertino tai, kad Seime, minint Chartos 50-metį, negavo žodžio paskutinysis teisėtas VLIK'o pirmininkas Kazys Bobelis.

Trečiadienį spaudos konferencijoje jis sakė, kad „būtent VLIK'o iniciatyva buvo priimtas šis dokumentas. Juo, lyg moraline Konstitucija, iki pat 1973 metų vadovavosi Pasaulio lietuvių bendruomenė, kol ji nepriėmė savosios Konstitucijos. Šis dokumentas — ne Pasaulio lietuvių bendruomenės iniciatyva, o VLIK'o narių strategijos vaisius“, sakė V. Andriukaitis.

Socialdemokratų partijos pirmininko nuomone, galbūt kad ši reforma lietuviškoms mokykloms įtakos neturės, nes lietuviškoms mokykloms Lenkijoje buvo žadama netai kiti bendrų reformos reikalavimų.

paskutinis teisėtas VLIK'o pirmininkas negavo žodžio todėl, kad neatstovavo didesnės frakcijos, gal todėl kad nėra Seimo vadovybėje, o gal tiesiog tik dėl to, kad ne visiems patinka? „Su nerimu tenka konstatuoti gana prastą tradiciją — ignoruoti tuos, kurių niekaip negalima ignoruoti“, pastebėjo V. Andriukaitis.

Seimo narys taip pat priminė, kad rugpjūčio 23 d. sušaukto 20 metų kitai Chartai — 45 pabaltijiečių pasira-

šytam kreipimuisi į TSRS, VFR, VDR vyriausybės, valstybių, pasirašiusių Atlanto chartiją, vyriausybės bei Jungtinių Tautų generalinį sekretorių. Jo nuomone, šis dokumentas taip pat papildytų gretas, tokių dokumentų, kaip Laisvės kovų sąjūdžio deklaracija ir Lietuvos charta. V. Andriukaitis apgailestavo, kad kažkodėl Seimas tylomis „praėjo“ pro šį jubiliejų.

V. Andriukaitis išreiškė įsitikinimą, kad Lietuvos prezidentas, Seimo vadovybė ir vyriausybė labai atsakingai dirbs, kad bendromis pastangomis pasiektų gerų sprendimų minint Kovo 11-osios dešimtmetį.

Patvirtinta naujai išrinkta Europos Komisija

Strasbūras, Prancūzija, rugsėjo 15 d. (Reuters-BNS) — Europos Parlamentas (EP) trečiadienį patvirtino naująją Romano Prodi Europos Komisiją (EK).

20 narių Europos Komisija patvirtinta 404 balsais. Prieš balsavo 153 deputatai, 37 susilaikė. Komisijos kadencija tęsis penkerius metus iki 2005 metų sausio 22 dienos. ES „vyriausybė“ buvo patvirtinta, nepaisant aštrios kritikos, išsakytos keliems jos nariams.

Senoji Jacques Santer vadovaujama EK nuo kovo mėnesio nepasileidė jokių didesnių naujų idėjų. Tada ji atsistatydino, pasirodžius nepriklausomos grupės pranešimui apie sukčiavimą ir nekompetentingą Komisijos narių darbą.

ES valstybės Komisijos vadovu išrinko buvusį Italijos premjerą R. Prodi, kuris žada ją pertvarkyti ir atkurti buvusią autoritetą.

Septynias dienas, kai vyko Europos Parlamento svarstymai, keli R. Prodi „komandos“ nariai buvo smarkiai kritikuojami. Tačiau Europos Parla-

* Rusijos susivienijimas „Gazprom“ įspėjo Lietuvą, kad nuo rugsėjo 16 d. perpus bus sumažintas dujų tiekimas praskolinusiui bendrovei „Stella Vitae“. Jei iki rugsėjo 25 d. skola nebus sumokėta, „Stella Vitae“, tarpininkaujanti parduodant dujas „Lietuvos dujoms“, visai nebegaus kuro, sakoma „Gazprom“ valdybos nario Aleksandro Puškin laiške ūkio ministrui Eugenijui Maldeikiui, bendrovių „Lietuvos dujos“ ir „Stella Vitae“ vadovams, pranešė dienraštis „Lietuvos rytas“. „Stella Vitae“ i Lietuvos importuoja daugiau nei pusę Lietuvoje sunaudojamų dujų. (BNS)

mentas gali balsuoti tik dėl visos Komisijos sudėties.

Naujosios EK viceprezidentė Loyola de Palacio buvo priekabiai klausinėjama dėl sukčiavimo, susijusio su finansais, kai ji buvo Ispanijos žemės ūkio ministrė. Kai kurie britų ir vokiečių konservatoriai užsipuolė Belgijos kandidatą Philippe Busquin. Paskirtasis mokslinių tyrimų igaliojimo objektų kaupė slapta apie sąsajas su Belgijos prancūzakalbių Socialistų partijos korupcijos skandalu. Skandalas kilo dėl kelių metų senumo įvykių, ir tik vėliau P. Busquin tapo partijos vadovu.

Lietuvoje užvesta 270 bylų dėl buvusių KGB darbuotojų

Vilnius, rugsėjo 15 d. (BNS) — Remiantis įstatymu dėl buvusių KGB karininkų darbinės veiklos apribojimo, Lietuvoje užvesta 270 bylų.

Dienraštis „Lietuvos rytas“ trečiadienį pranešė, kad darbdaviai išsiųstus 82 išvadus, kad jų pavaldiniams draudžiama eiti užimamas pareigas strateginiuose ūkio objektuose, bankuose, teisėsaugos sistemoje.

Iš Ignalinos atominės jėgainės atleisti 9, iš bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“ — 7, „Mazeikių naftos“ — 1, prokuratūros — 6, iš valstybinių ir komercinių bankų — 11 buvusių KGB darbuotojų.

104 asmenims įstatymas negali būti taikomas. Pavyzdžiui, 22 buvusių KGB darbuotojų dabartinė profesinė veikla nėra ribojama, nes iš šios organizacijos jie pasitraukė po 1990 metų kovo 11-osios arba tyrė tik kriminalines bylas.

Valstybės saugumo departamento (VSD) bei Lietuvos gy-

Atskleidžiama slapta KGB veikla Jungtinėse Valstijose

Vašingtonas, rugsėjo 15 d. (Reuters-BNS) — Sovietų žvalgybos agentūra KGB šaliojo karo metais Jungtinėse Valstijose mėgino kurti rasišinę nesantaiką ir skleide gandus, esą Centrinė žvalgybos valdyba (CIA) organizavo prezidento John F. Kennedy nužudymą. Apie tai rašoma naujoje knygoje apie KGB.

Bemaz 700 puslapių, knyga „The Sword and The Shield“, kurioje pasakojama apie sovietų žvalgybos ir KGB veiklą Vakaruose nuo 1917 iki 1986 metų, parašė Christopher Andrew ir buvęs KGB archyvo darbuotojas Vasilij Mitrochin, 1992 metais pabėgęs į Didžiąją Britaniją.

Didžiausią pastarųjų metų šnipinėjimo skandalą pasaulio spaudoje sukele perbėgėlis — V. Mitrochin iš pradžių bandė bėgti su archyvų dokumentų kopijomis, pervažiuojantis iš Maskvos, padėdamas JAV ambasadai, tačiau jos darbuotojai buvo taip užsiėmę šimtais prašymų suteikti prieglobstį, kad nepanoro imtis V. Mitrochin bylos. Gavęs neigiamą JAV ambasadą atsakymą, V. Mitrochin kreipėsi į Britanijos ambasadą, kur buvo išklaustas ir netrukus išvyko į D. Britaniją.

CIA kontražvalgybos vadovas Paul Redmond pripažino, kad amerikiečių diplomatai padarė „neįtikėtiną kvailysnę“.

Buvęs KGB archyvaras, 12 metų kopijavęs ir batuose arba kelnėse iš archyvo išsinešdavo dokumentus, pareikalavo viešo jų paskelbimo, ir Britanijos žvalgyba turėjo su tuo sutikti. Dabar V. Mitrochin dokumentai suklebė šnipinėjimo skandalą, kuris dar tik prasideda.

V. Mitrochin duomenimis, KGB agentai 1960-1970 m. JAV ir Vakarų Europoje siekė sabotuoti tikslų ir šalia strateginių objektų kaupė slapta ginklų ir sprogmenų atsargas. Teigiama, kad kai kurie objektai ir šiandien tebėra užmiuoti, tačiau nežinoma, kokie būtent. Pvz., Belgijos policija, remdamasi britų žvalgybos

dokumentais, miškuose prie sostinės rado tris sandėlius su KGB siųstųvų įranga, trečiadienį pranešė Briuselio policija. Sandėliuose sprogmenų nerasta, kai ir deja — jokių pirštų antspaudų.

7-ajame dešimtmetyje visoje Amerikoje susitikinėdavo KGB agentai. Susitikimo vietomis būdavo nedidelės paroduotuvės, kino teatrai, traukinių stotys.

KGB naudojosi Watergate skandalu, 8-ajame dešimtmetyje atskleidžiamas CIA planas pasikėsinti į kelis užsienio vadovus ir kurstė teorijas apie svarbiausią CIA vaidmenį J. F. Kennedy nužudyme. Del Watergate 1974 m. buvo priverstas gėdingai atsistatydinti tuometinis JAV prezidentas Richard Nixon.

KGB padirbo laišką buvusiam CIA pareigūnui E. Howard Hunt, kuris buvo kaltinamas Watergate šmokslo. Laišką KGB pasirašė Lee Harvey Oswald vardu, neva dvi savaites prieš J. F. Kennedy nužudymą. Laiško foto kopijos 1975 m. buvo nusiuštos trims šmokslių specialistams, tačiau tapo žinomos tik 1977 metais.

Iš pradžių KGB nusivylė, kad spaudoje daugiau kalbėta ne apie E. H. Hunt, o apie tai, kad laiškas galėjo būti skirtas Texas naftos pramonės milijonieriui H. L. Hunt. KGB manė, kad tai buvo CIA planas, turėjęs sužlugdyti savo pačios melo operaciją.

JAV Komunistų partija vylesni įtakoti ir sau palankia linkme pakreipti JAV judėjimą už pilietines teises, kuriam vadovavo Martin Luther King jaunesnysis. Slapti partijos nariai turėjo įsiskverbti tarp M. L. King artimų žmonių. Kai tapo aišku, jog King siekia „amerikietiškos svajones“, o ne kovos prieš Amerikos imperializmą, KGB nusprendė bandyti griauti vado autoritetą ir į jo vietą iškelti griežtesnį bei sukalbamesnį asmenį, KGB Afrikos valstybėse spausdino straipsnius, kuriuose teigė, kad King ir jo padėjėjas slapta priima pinigų iš vyriausybės. Buvo viliamasi, kad juos perspausdins Amerikos laikraščiai.

Po M. L. King nužudymo KGB pakeitė taktiką ir vaizdavo jį kankiniu, be to, skleide gandus, kad jo nužudymą baltieji rasistai suplanavo su vyriausybės žinia.

KGB nepavyko apjuodinti buvusio JAV prezidento Ronald Reagan, kuris buvo laikomas vienu labiausiai prieš sovietus nusiteikusių vadovų.

„Tikriausiai nė vienas Amerikos politikas šaliojo karo laikotarpiu nesukėlė tiek baimės ir neapykantos Maskvoje, kaip Ronald Reagan pirmosios savo kadencijos metu“, rašoma knygoje. KGB bandė apjuodinti R. Reagan per jo nepavykusį mėginimą tapti kandidatu į prezidentus 1976 m., bet nerado nieko, išskyrus jo tariamus „menkus protinius sugebėjimus“.

KALENDORIUS

Rugsėjo 16 d.: Šv. Kornelijus ir Kiprijonas; Edita, Eufemija, Jognite, Kamile, Ludmila, Ringaudas.

Rugsėjo 17 d.: Šv. Robertas Bellarmine; Algaudas, Mantvinas, Pranciškus (Pranas), Sigute, Sintautas, Sintautė.

DARIAUS IR GIRĖNO VARDŲ ĮAMŽINIMAS

VYTAUTAS PESECKAS

Marquette Parke Dariaus ir Girėno paminklas

Viesiems gerai žinoma Čikagos didmiesčio pietvakarių dalis — Marquette Parkas, kur įsikūrę gausūs Amerikos lietuvių telkinys. Jo pionierius buvo kun. A. Staniukynas, kuris 1907 m. nupirko Marquette Parke didelį žemės plotą, pastatė seserų kazimieriečių vienuolynui ir akademijai mūrinius namus, o po to apylinkėje emė kurtis lietuvių šeimos. 1915 m. Labdaryų sąjoda taip pat nupirko 10 akrų žemės sklypą, kurio dalį pardavė besikuriančiai Šv. Mergelės Gimimo parapijai, kuri pastatė bažnyčią su koplyčia, salę renginiams ir mokyklą. Likusioje sklypo dalyje pastatyta Šv. Kryžiaus ligoninė, kuri vėliau pavesta seselėms kazimierietėms.

1935 m. prie California Ave. ir 67 g. susikirtimo, Čikagos miesto parko ribose, Amerikos lietuvių aukomis buvo pastatytas Dariaus ir Girėno paminklas. Kasmet čia vyko iškilmes didvyriams pagerbti.

Po II pasaulinio karo Marquette Parke susispietė apie 10,000 lietuvių. Jų tarpe daug profesionalų: gydytojų, inžinierių, namų pirkimo ir pardavimo agentų, statybos rangovų, skolinimo-taupymo bendrovių ir t. t. Veikė daug lietuviškų organizacijų ir draugijų. Marquette Parkas buvo lietuvių prestižinė apylinkė.

Dariaus ir Girėno paminklo atnaujinimo fondas

Bet metai skubiai bėgo. Marquette Parko demografija pasikeitė, ypač per paskutinį dešimtmetį. Ir laikas negailingai apdraskė Dariaus ir Girėno paminklą. 1998 m. žurnalistas Petras Petrutis „Draugo“ dienraštyje parašė apie paminklo liūdną stovį, apgailestavo, kad raudono granito paminklas, lietuvių gėdai, gali visai sugriūti! Jis kvietė lietuvių visuomenę ką nors daryti, gelbėti mūsų didvyrių paminklą.

I P. Petručio šauksmą, į lietuvių visuomenę dėl Dariaus ir Girėno paminklo apgailestino būvio atsiliepė Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos (ALIAS) Čikagos skyrius. Nutarė organizuoti paminklo remontą ir tam įkurtas Dariaus ir Girėno paminklo atnaujinimo fondas. Jo pirmininku buvo išrinktas Albertas Kerelis, jr., o nariais — Teodoras Rudaitis, Anatolijus Slutas, Juozas Kulys.

Kadangi Amerikos lietuvių pinigais pastatytas Dariaus ir Girėno paminklas buvo įrengtas Čikagos miesto parko ribose, jis automatiškai buvo šio miesto nuosavybė, Chicago Park District žinioje. Fondas paruošė Chicago Park District vadovybei laišką, kuriame ap-
rašė paminklo fizinių stovį. Pirmine, kad paminklas jau per 50 metų yra Čikagos miesto nuosavybė, dabar jam skubiai reikalingas pagrindinis remontas. Netrukus Chicago Park District įstaiga Dariaus ir Girėno paminklo atnaujinimo fondo pirmininkui atsiuntė laišką, kuriame pranešė, kad sutinka atlikti Dariaus ir Girėno paminklo remonto darbus, jei pusę atnaujinimo išlaidų padengs lietuviai. Pagal jų apskaičiavimus, lietuviams reikėtų investuoti tarp 40,000 ir 50,000 dolerių, nes paminklo remonto projektas įkainuotas 102,000 dolerių. Tada fondas lešų kreipėsi ir prašė kai kurias finansines lietuvių organizacijas bei asmenis, bet jų atsakymai, žinoma, buvo daugiausia neigiami, tik lietuvių fondas atsiuntė čekį, o 1,000 dolerių įteikė Laureta Rasinskaitė. Bet štai, 1999 m. vasario 3 d. fondo pirmininką A. Kerelį, jr. faksu pasiekė siųstas Chicago Park District įstaigos oficialus dokumentas — laiškas, pranešantis, Dariaus ir Girėno paminklo remonto darbai jau prasidėjo 1998 m. rudenį. Tikimasi juos užbaigti 1999 m. pavasarį. Numatyto Chicago Park District projekto atnau-

Amerikos lietuviai, parasiutais šokę iš lektuvo aviacijos šventės Čikagoje.

jinti Dariaus ir Girėno paminklą sąmata yra 300,000 dolerių.

ALIAS ruošia Dariaus ir Girėno iškilmes

Š. m. rugėjo 19 d. Dariaus ir Girėno paminklo Marquette Park atnaujinimo iškilmes bus pradėdamos 10 val. r. vėliavų pakelimu aikštėje prie Šv. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčios. Vėliavų pakėlimą ir organizacijų vėliavų rikiuotę bažnyčioje tvarko Juozas Bagdžius. Šv. Mišios prasidės 10:30 val. r. Kunigai V. Jakaitis ir R. Gudelis aukos Mišias už zuvusius transatlantinius lakūnus Steponą Darius ir Stasį Girėną. Šv. Mišių metu giedos parapijos choras ir solistai M. Momkienė ir V. Momkus. Chorui vadovaus muz. A. Linas, o vargonais gros muz. R. Sokas. Po Mišių organizacijų ir žmonių eiseną link Dariaus ir Girėno paminklo, kur vyks iškilmingoji dalis. Eiseną žygiuos California ir Lithuania Plaza gatvėmis.

Dariaus ir Girėno paminklo atnaujinimo iškilmes ruošia Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos (ALIAS) Čikagos skyrius — pirm. Teodoras Rudaitis su ALIAS

centro valdyba — pirm. Albertas Kerelis, ir kartu su lietuvių karių veteranų sąjoda — pirm. Juozas Mikulis, Lietuvos Šaulių rinktinė išveivijo — atstovai Justinas Sidlauskas ir Juozas Gurevičius, Lietuvos Vyčiai — Bob Martin ir Ed Pocius, Dan Varas JAV karių veteranų daliniu nr. 986, kuriam atstovauja Bronius Mikenas, Julius Linakas ir John Jurkis, Dariaus ir Girėno JAV karių veteranų daliniu nr. 271, kuriam vadovauja Bruce Neberieža.

Prie Dariaus ir Girėno paminklo vyks tolimesnė iškilnių tauta, čia jas praves Dariaus ir Girėno paminklo atstatymo fondo pirmininkas Albertas Kerelis, jr.

I mūsų didvyrių pagerbimo iškilmes rengėjų buvo pakviesti ir nuoširdžiai sutiko dalyvauti Lietuvos Respublikos ambasadorius JAV Stasys Sakalauskas, Lietuvos konsulas Čikagoje Giedrius Apuokas, Lietuvos Kultūros ministrė Ina Marčiulionytė, Amerikos lietuvių Tarybos pirm. prof. Jonas Račkauskas, JAV LB Krašto valdybos pirm. Regina Narušienė, S. Girėno pusbrolis Aleksandras Atutis, Speaker of Illinois House Michael J. Madigan, Park District direktorė Carolyn Williams Meza, 15 Ward atstovas Ted Thom. Lietuvos Seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis telegrama pranešė, kad neturės galimybės dalyvauti iškilmėse, sveikino ALIAS iniciatyvą surengti reikšmingo lietuvių ir visiem pasaulio lietuviams įvykio paminėjimą.

Dariaus ir Girėno vardų įamžinimas

Šiais metais perskristi lektuvu Atlantą yra kasdieninis dalykas. Šimtai keleivinių lektuvų ir tūkstantai oro keleivių per kelias valandas perskrodžia vandenyną. Todėl, šandien minint žygį, kai Darius ir Girėnas skrido per Atlantą, į jų pasirošimą ir patį skridimą reikia žiūrėti ano meto akimis. Jų Bellanka tipo lektuvus, kurį lakūnai savo lėšomis įsigijo skrydžiui, buvo šešiaviečių keleivinių lektuvų konstrukcijos. Su šiuo lektuvu Darius trijų metų laikotarpyje 1929-1931 m. išskraidė apie 1,000 valandų, išveždavo keleivius bei „Chicago Daily News“ laikraštį į šiaurinio Wisconsin ir Michigan valstijų vasarvietes. 1932 m. birželio mėn. Darius ir Girėnas, susidėję lygionimis dalimis pinigų, už 32,000 dolerių nupirko ir paskelbė Čikagos lietuviams, kad juodu skris iš Amerikos per Atlantą į Lietuvą. Jų nupirktas lektuvas, kurį vėliau

pakrikštijo „Lituanicos“ vardais, buvo jau nebejaunas, jam reikėjo padidinti sparnų plotą, keisti variklį, propelerį ir kitus elementus. Skrydžiui per Atlantą reikėjo pagrindinio lektuvo atnaujinimo, tačiau lakūnams tam truko lešų. Skrydžio rėmėjai pritarė konsului A. Kalvaičiui, įsteigė Čikagoje Dariaus ir Girėno fondą, kurio tikslas buvo rinkti skridimo rėmėjų aukas, jas saugoti ir mokėti pinigų už lektuvo pertvarkymą bei prietaisus. Žinoma, tarp lektuvų atsirado ir skridimo priešininkų, kurie ne tik jo nerėmė, bet šmeižė lakūnus ir fondą, slopinant aukų rinkimo vąjį.

Blogomis oro sąlygomis, be modernių anų laikų technikos instrumentų ir radijo ryšio, Darius ir Girėnas per Atlantą skrido labai tiksliai. Jų skridimo nuotoliniu tais laikais teko antroji vieta pasaulyje. Jie prisidėjo prie oro panaudojimo žmonijos reikalams, išgarsino lektuvų kultūrą. Parodė mums, lietuviams, ir pasauliui, kad lietuvių ne vien „artojėlis“, „piemenelis“, bet ir „padangų sakalas“. Lietuvių tautoje jau žiloje senovėje reikšėsi noras skraidyti, sparnais pakilti nuo žemės. Bet oreivystės užuomazgos laikais Lietuva nešė sunkų rusų caro priešaudos jungą, kuris tautai neleidė žengti didžiųjų išradimų keliu kartu su kitomis tautomis. Be savamokslų, iš liaudies kilusių meistrų, oreivystės užuomazgos laikais buvo ir lietuvių ar Lietuvoje gyvenančių mokslininkų, kurie domėjosi lengvesniu ir sunkesniu už orą skraidymo aparatų kūrimu. Bet jie nieko nepasiekė prieš Lietuvos oreivystės išsivystymą. Oreivystė Lietuvoje pradėjo kilti nuo XX a. antrojo dešimtmečio. Ją įkūnijo Lietuvos nepriklausomybės kovose pirmieji lietuviai savoriai lakūnai, baigę pirmąją Lietuvos karo aviacijos mokyklą. Iš jų pirmųjų aviacijos pionierių lakūnų kraujo išaugo Lietuvos stiprūs sparnai. Juk ir Steponui Dariaui sparnus davė Lietuva!

Dariaus ir Girėno skrydis per Atlantą ir jų žūtis surišo lietuvių šiaurės ir anapus Atlanto. Įvairiais būdais lietuviai stengėsi įamžinti savo didvyrių vardus. Soldino pusėje, kai iki Kauno betruko poros valandų skridimo, kur audros metu buvo lakūnai, pastatytas lietuviškas kryžius ir granito paminklas. Lektuvo „Lituanicos“ likučiai ir prietaisai, skridimo rėmėjų knyga buvo padėta Vytauto Didžiojo muziejuje Kaune. 1934 m. Lietuvoje 300 miestų gatvių, 24 aikštės, 18 tiltų, 8 mokyklos pavadintos Dariaus

ir Girėno ar Lituanikos vardais. Žuvusių lakūnų palaikai Lietuvos vyriausybės įsakymu — balzamuoti, perkelti į mauzoliejų Kauno katalikų kapinėse. Išlėta eilė visuomeninių ir sporto organizacijų pasivadino lakūnų vardais. Lietuvos vyriausybė išleido atskirą oro pašto ženklų seriją. Poetai lakūnus apdainavo, o muzikai sukūrė įvairius muzikinių kūrinių. Skulptoriai ir dailininkai pagamino lakūnų paminklų projektus, statulas, biustus, paveikslus. Lietuvos Aero Klubas planavo pastatyti didingą lakūnams paminklą Kauno ažuolyno parke.

Ir Amerikoje, ypač Čikagoje, kur 1932 m. Darius ir Girėnas apsisprendė kartu skristi per Atlantą į Lietuvą ir pradėjo rengtis šiam žygiui ir, jiems nugalėjus Atlantą „Lituanicos“ sparnais, tragiškai žuvo audroje, netoli gimtinės, skaudžiai sukrėtė čikagietius lietuvius. Jie traukė, kaip broliai ir seserys Lietuvos, pagerbti, įamžinti didvyrių vardus. Petras Jurgėla, kuris buvo pagrindinis skrydžio rėmėjas, paruošė ir išleido plačią dokumentinę knygą „Sparnuoti lietuvių“ apie Dariaus ir Girėno gyvenimą, jų pasirošimą skristi per Atlantą į Lietuvą. Lietuvių kilmės JAV karių — veteranų dalinys Nr. 271 Čikagoje, ir JAV karių — veteranų dalinys Nr. 1 Brooklyn N.Y. pasivadino Dariaus ir Girėno vardais. 1933 m. liepos 26 d. Lietuvos konsulate Čikagoje Dariaus ir Girėno skridimo rėmėjų ir fondo globėjų posėdyje buvo nutarta pastatyti zuvusiems didvyriams paminklą. Skridimo rėmėjų komitetas pasivadino Dariaus ir Girėno paminklo statymo komitetu, ir pradėjo kaupti lėšas. Spalio 8 d. Harlem oro uoste, tarp 87 ir Harlem gatvių, Bridgeporto lietuvių aero klubas (Lithuanian Aero Club of America) surengė pirmąją lietuvių aviacijos dieną. Nuo savais lektuvais skraidė klubo pirmininkas ir jo įkūrėjas A. Kiela, J. Krivis, E. E. Pivarūnas, A. Vydzius. Parasiutais šoko viena mergaitė ir vienas vyras. Žmonių atsilankė labai daug. Gautas pelnas buvo skirtas Dariaus ir Girėno paminklo fondui. Spalio 28 d. Čikagos gatvėse buvo renkami pinigai paminklo fondui. Surinkti 2,826 doleriai. Gruodžio 1 d. šiame fonde jau buvo 3,845 doleriai. Lietuvių aero klubo antroji aviacijos diena įvyko 1934 m. rugpjūčio 5 d. Harlem oro uoste. Susirinko apie 5,000 žmonių minia. Net 9 lektuvai skraidino keieivius, šoko parašiutais 6 asmenys — 2 vyrai ir 4 merginos. Gautas pelnas buvo skirtas Dariaus ir

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyt. su Northwestern-unto diplomu, lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą. Pacientai priimami absoliučiai punktualiai. Susitarimus (kalbėti angliskai)
Tel. 708-422-8260

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kaip ir lietuviškai
6918 W. Archer Ave., Ste. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-6965
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽIOBA, M.D.
INDRĖ RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0080
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

LINAS SIDRYS, M.D.
Akių ligos / Chirurgija
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-6622
4149 W. 63rd St.
Tel. 773-735-7709

Girėno paminklo Marquette Parke statybai. 1935 m. sausio 4 d. fonde jau buvo 7,439 doleriai. Tų metų gegužės 5 d. Čikagoje prie 67-osios g. ir California Ave., įvyko iškilmės, kuriose paminklui padėti pamatai. Jose dalyvavo apie 7,000 žmonių. Liepos 7 d. iškilmingai padėtas kertinis paminklo akmuo. Liepos 28 d. Marquette Parke, dalyvaujant 60,000 žmonių miniai, įvyko didžiulės paminklo Dariaus ir Girėno atidengimo iškilmės. Paminklą atidengė jo autorius architektas Ch. B. Koncevičius. Tuo metu virs paminklo skraidė 5 lektuvai, pilotuojami lietuvių lakūnų. Iš lektuvų ant paminklo buvo barstomos gėlės. Grojo orkestrai, giedojo chorai, pro atidengtą paminklą prazygiavo JAV karių-veteranų daliniai, tautiniai drabuziais apsirengusios merginos, lietuvių organizacijos. Dariaus ir Girėno paminklo statymo komitetui paminklas kainavo 11,459 dolerių.

(Nukelta į 4 psl.)

Steponas Darius ir Stasys Girėnas prie „Lituanicos“.

Lakūnas ltn. Feliksas Vaitkus.

APIE ISTORIJOS PERRAŠYMĄ

POVILAS VAIČEKAUSKAS

Šių dienų Lietuvoje, daugelio inteligentų asmeninėse bibliotekose, jų lentynose galima lengvai surasti storą knygą, kietu raudonu viršeliu, išrašytą stambiomis paukuotomis raidėmis, aišku, rusų kalba, „Istoriją Litovskoj SSR“, išleistą Vilniuje 1978 m. Ją parašė ir išleido grupė Lietuvos istorikų iš Mokslių akademijos Istorijos instituto Lietuvos SSR. Autorių pavardžių neverta minėti, nes daugelis garbingų žmonių tebesidarbavo ir šiandien, su aukštais moksliniais laipsniais ir titulais. Toje knygoje skaitytojas ir su žiburiu neris apie joki trėmimą Sibiran, nors, pavyzdžiui, kad ir „būti“. Arba „klasių kovas“ kaime, sakykim, kad ir sovietiniais terminais, „kaip bandos buržuazinių nacionalistų išduoda tauties kollektivizmo vyrus, moteris ir mažus vaikelius“. Šito tikrai nerisite; iš visų puslapių dvelkia tik laimingas, šviesus tarybinio žmogaus gyvenimas, šviečia skaisčiai nugalėjusio socializmo saulė, žibėta Lenino „Iskros“ (Komunistų laikraščio redagauto ir leisto paties Lenino, su pavadinimu „Žiezirba-Kibirkštis“).

Koksai tos istorijos požiūris į Lietuvą ir jos praeitį? Savime aišku — sovietinis. Del šito negirdėti, kad kas triukšmautų, kaip dėl skulptūrų Gruto miške. Vis dėlto tiktu kam nors iš autorių atspirašyti už dezinformaciją, arba bent apgailestauti. Pasaulėžiūrą galima pakeisti individualiai, bet ne visiems kartu — tokia yra negincijama mūsų gyvenimo logika. Su šita problema gal viskas yra kur kas paprasčiau, kaip toj liudies pasakoj, kai cigono paklausė: „kokio tu tikėjimo?“, jis netruko atsakyti: „o kokio ponui reiki“.

Pernai rugpjūčio 8 dieną teko dalyvauti Ariogaloje tremtinių ir pasipriešinimo dalyvių šventėje, kur buvo lemta išgirsti Lietuvos Seimo pirmininko Vytauto Landsbergio 30,000 pasakytus miniai žodžius: „Mums dar reikia išsilaikyti iš Sofijos Vasiljevos. Tremtiniai tikriausiai puikiai žino, kas yra Sofija Vasiljevna — Sovietiskąją vlast (sovietinę valdžią). Jūs taip pat puikiai žinote, kas yra „atšalusios akys“, kurios jį žiūrėdavo su viena mintimi — kaip jį sumindyti. Deja, tebėra dar nemažai Lietuvoje tos Sofijos Vasiljevos. Ir tos „atšalusios akys“ prieš pusę metų vos per

plauką neprasiveržė į valstybės valdžią...“ Šventėje dalyvavo ir Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus. Štai jo kalbos atskiros mintys: „Istorijos tiesa turi drąsiai įžengti į Lietuvos mokyklas, ugdydama laisvą ir atsakingą krašto jaunimą... Testiprina mūsų valstybę ir tautą gyvųjų ir už laisvę kritusių ryškų pavyzdys... Reikiu Jums gilią pagarbą ir dėkingumą už tautos laisvę pramintą kelią... Telydi mūsų tautos ir valstybės kūrimą tiesos atmintis ir brolybės jausmas...“

Labai buvo įdomu ir įsidėmėtina, kaip tokį istorinį, masinį renginį ir pasakytas Lietuvos vadovų reikšmingas kalbas aprašė ir užrašė didžiausias Lietuvos dienraštis „Lietuvos rytas“. Kaip istorijos atmintis ir tiesa prigiję šiandieninėje Lietuvoje? Deja, dienraštis antrajame puslapyje pasirodė tik menka žinutė iš poros eilučių, kaip Respublikos prezidentas „ekonomiškai“ sumanią panaudojo savaitgalį pabūti Ariogaloje ir kitur. Va ir viskas. Ar tai nėra dabartinės mūsų gyvosios, einamosios istorijos įvykių nutylėjimas arba paprasčiausias istorijos perrašymas? Ką mes galim kalbėti apie istoriją prieš 50 metų, jei neatsimenam ir nenorim žinoti kas buvo vakar?

Teisybė, savotiškai įdomiai, savitai atsimeina praeitį ir ją aprašo, pavyzdžiui, knygoje „Užvakar ir šiandien“ Jonas Janutis. Knyga buvo išleista 1998 m. Vilniuje. Tai buvusio daugiau nei 35 metus sovietinio Lietuvos radijo ir televizijos vadovo, Sniečkaus bičiulio, istorinės mintys, sovietinės istorijos papildymai, kur jį „šuns dienas“ sudėti Jursėnas, Kuolelis, Zimanas, Charazovas, Brazauskas ir kiti žymūs anumeriniai sovietiniai veikėjai, neišskiriant ir Bickausko. Įdomu, kad buvusio sovietinės galvosenos didžiausio propagandisto galvoje atsirado ir Dievas, jau nebe iš mažosios raidės rašomas. 423 psl. autorius rašo: „Dievas mums davė gyvybę ne visiems laikams, o tik panešioti. Skolon!“ Del komunizmo autorius nei kiek neabejoja, jis vienokia ar kitokia forma ir vėl sugrįš. O Gruto miške sovietinės skulptūros argi negrįžo? Viskas — kaip smelio laikrodžio, galbūt mažai tereikės istoriją perrašyti?

Vartom dabartinių Lietuvos istorikų, pavyzdžiui, Vytauto

Tininio, parašytas knygas „Sovietinė Lietuva ir jos veikėjai“, išleista Vilniuje 1994 m., ir vėlesnės jo knygos „Snieckus. 33 metai valdžioje“, išleista 1995 m. irgi Vilniuje. Čia vėlgi viskas priklauso, iš kokio taško į visa tai žiūrėsime. Cituoju pastarosios knygos vedamąją mintį: „1992 m. po demokratinį rinkimų į valdžią sugrįžo buvusi LTSR administracijos tautinė nomenklatura — didesnė ūkio tvarkymo patirtį turintys žmonės, kurių „krikštatevis“ ir buvo Antanas Snieckus“.

Ar reikia ką nors daugiau pridėti ir paaiškinti? Čia istorikas švelniai „pamiršo“ Antano Snieckaus motinos priešmirtį 1948 m. pasakytus žodžius: „Aš prakeikiu tą dieną, kada pagimdžiau tą išdaviką, kuris kankina savo šali...“ Tokių epizodų knygoje nerisim. Istorija nuskrido, nuplautojo, kaip paukštis, ir jos jau nebeapgausi, nebeperrašysi...

1994 m. lankiausi Lietuvoje, užsukau į sostinės Antakalnio kapines. Užlipau į kalną, kur po gėdulingo Šopeno maršo aidų, su visais medaliais ir ordinais ir jų „šlove“, tyliai ilsisi patys žymiausi, išrinktieji sovietinės Lietuvos veikėjai ir vadai. Galbūt, krikščionišku paprotiu, labiausiai už juos reiktų pasimelsti? Valstybės lešomis kiekvienam jų išlieti, nukaldinti ir pastatyti geriausių Lietuvos skulptorių bei menininkų rankomis pagaminti didžiuliai biustai, o kitiems beveik ir mauzoliejai pastatyti. Čia tyliai ilsisi kagebistiniai Lietuvos generolai, kurie jau daugiau nieko nebeu, nebekankins ir nebešaudys. Tai Alfonsas Randakevičius, Juozas Bartasius, Kazimieras Liaudis, Gudaitis-Guzevičius, jau neminint patį vyriausią, viršūnį — Petro Griškevičiaus, Juozo Maniūšio, Motiejaus Šumausko, Meislovo Gedvio, Justo Paleckio, Antano Snieckaus, išbuvusio 33 metus Lietuvos „šeimininku“, ir kitų, iš viso 66 komunistinių asmenybių.

Dėmesį patraukė Juozo Griškevičiaus kapas su užrašu: „Revoliucinio judėjimo dalyvis 1904-1986“. Argi taip iš tikrųjų? Sovietinės enciklopedijos rašo, jog tai istorikų istorikas, dirbęs mokslo įstaigose. Kokios? Pavel and Anatoli Sudoplatov savo knygoje „Special Tasks“ šiek tiek praskleidžia tikrąją „istoriko-mokslininko“ biografiją — tikrąją istoriją, jau be perrašinėjimų. Pasirodo, Juozas Griškevičius buvo vienas geriausių Stalino, Berio žvalgių, šnipų, agentų ir žudikų su slapyvardė „Lavreckis“, „Max“ ir kt. Minėta knyga anglų kalba pasirodė

JAV 1994 m. ir tuomet sukėlė didžiausią sensaciją, nes kartu buvo atskleistas ir kai kuriuos atominės bombos sovietinio šnipinėjimo paslaptys, kagebi autorai aukščiausio lygio kagebistai, generolai. Vienas jų net save laiko dešiniąja Berijos ranka.

Šiandieną Lietuvoje daug sujudimo ir triukšmo dėl suvėžtų Gruto miške sovietinių skulptūrų, o šios 66 Antakalnioje stovi, galbūt stovės ir niekas nieko... Ir tai ne kur nors miške, provincijoje, bet patia me Vilniuje.

Sovietinis palikimas, kaip koks išalas, dar ilgai pasiliks Lietuvos žemėje, Lietuvos žmonių sielose, protuose, neišskiriant ir Lietuvos istorijos bei kai kurių istorikų; man atrodo, kad čia daugiau reikšmingi dalykai negu Sofija Vasiljevna.

„Valstybės žiniose“, Nr. 80, Respublikos prezidento dekretas Nr. 159, 1998 m. rugėjo 7 d. skelbia: „Del Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų Lietuvos Respublikos Konstitucijai, 1 straipsnis, sudarau tarptautinę komisiją nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų Lietuvoje įvertinti“, 1 straipsnis. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijai, 1 straipsniu, sudarau tarptautinę komisiją nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimų Lietuvoje įvertinti: 1. Liudas Truska, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, komisijos vykdomasis pirmininkas...“, ir kiti, kurių pavardžių neminėsiu. Iš 15 žmonių, 6 ar 7 nelietuviškom pavardėm.

Sudomino prof. Liudo Truskos parašytas istorijos vadovėlis „Lietuva 1938-1953 metais“, išleistas Kaune 1995 m. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos rekomenduota. Leidinys skiriamas istorijos mokytojams, studentams istorikams, visiems, besidomintiems naujausiuoju tėvynės istorijos laikotarpiu. Vadovėlis atitinka šių dienų, paskelbtą 1990 m. kovo 11, Lietuvos Nepriklausomybės gyvenimą. Jame, rodos, nieko nėra, kas būtų apversta aukštyn kojom arba iškreipta. Nerisim čia ir antilietuviškos istorijos. Galbūt tik 158 ir 159 puslapiuose per daug drąsūs ir abejotini teiginiai su statistika apie 5-to skyriaus temą „Tautos rezistencija. Partizaninis karas“. Sakytum, tie įvykiai labiau reikšė okupantų išprovokuotą ginkluotą ir neginkluotą tautos pasipriešinimą, o ne kažkokį karą. Atrodo, kad autorius nūjo lengviausiu keliu, visai nekreipdamas dėmesio į įvykių iš giliausią priežastį. Istorijai svarbu ne tik kas buvo ir kaip buvo, bet svarbiausias, kodėl taip buvo? Veikale, skirtame ne pradžios mokyklos darželinu-

kams, bet istorijos mokytojams, beveik nutylima bei neįsigilinama į Ribbentropo-Molotovo paktą ir jo padarinius. Vadovėlyje jam skiriama tik keletas sausų eilučių. Paktas neanalizuojamas, nepateikiama net ir sutrumpintas jo tekstas, ypač slaptieji protokolai, jų išvėsinimo istorija. Nuėta lengviausiu keliu: SSRS ir Vokietijos derybos.

Buvau liudytoju Jungtinių Amerikos Valstijų Kongrese Washington, D.C., 1979 m. birželio 26 dieną, kuomet buvo svarstoma žmogaus teisės ir Baltijos valstybės, o kartu ir Ribbentropo-Molotovo paktas, skelbiamas jo tekstas ir visi slaptieji protokolai. JAV Kongreso išleistoje sesijos brošiūroje, jos įžangoje del protokolo teisingai buvo rašoma ir pabrėžiama, kad du diktatoriai elgėsi su laisvais žmonėmis, jų likimu, kaip su gyvuliais.

Ar ne du banditai, du galvažudžiai — Stalinas ir Hitleris — degdami neapykanta, kerštu, klasių kova, rasizmu, pilni klastos, dalijosi pasauli, gyvus laisvus žmones? Blogis jų konkrečiai egzistuoja asmenyse, tai iš jų, iš juos supančių partijų išsilięjęs, blogis suvedžiojo, apgavo ir nuvedė į pradžią imperijas, ištisas tautas, bendruomenes, kitas partijas bei atskirus individus, asmenybes. Iki šiolei tik vieno elgesys tarptautiniu mastu tebūvo įvertintas ir pasmerktas, o kito ne.

Lietuvos buvusiems politiniams kalininkams, tremtiniams, partizanams ir šiaip liudyje gerai žinoma dainelės žodžiai: „Dvi dūdelės ir du tonai, tai Berlynas ir Maskva, viens raudonas kaip šėtonas, kitas raudonas kaip suva“. Atrodo, kad šito kaip tik prof. Liudo Truskos knygoje, švelniai tariant, ir pasigendama. Skaitant „Kauno dienę“, Nr. 114, 1999 m. gegužės 19 d. išspausdintą Kristinos Ramanauskaitės straipsnį, pasikalbėjimą su Liudu Truska: „Mums nėra ko bijoti savo praeities“, kyla mintis, kad profesorius, galbūt per dėtai pabrėžia ir ieško kaltes savyje, kaip lietuvių, akcentuodamas ir absoliutindamas Tomo Venclovos frazė sakytis tiesą ir tik tiesą, pamiršdamas, o gal ir nežinodamas, kad tokiais atvejais geriau remtis ne laikiniu „absoliutu“, o tikroju Absoliutu.

Visi šitie dalykai nejudindami, jeigu prof. Liudas Truska nebūtų Tarptautinės komisijos pirmininku ir patsai, būdamas Lietuvos ne per seniausiu kairiųjų inteligentų kilmės, labiau netyrinėtų dešiniųjų inteligentų istorijos, aišku, remdamasis Tomu Venclova.

Kviečiame bendradarbiauti

Vasara dar nepasibaigė. Net ir po Darbo dienos savaitgalio, ruduo dar tebėra įsikibęs būsimajai laikui, nesidairydamas į esamąjį. Tačiau, sprendžiant iš pagreitėjusio lietuviškosios veiklos pulso, jau prasidėjo vadinamasis „rudens sezonas“. Bent Čikagoje. Kiek iš atsiunčiamų žinučių galima matyti, ir kituose lietuviškuose telkiniuose „jau krutama“. Žinoma, mūsų veiklieji tautiečiai, pensininkų metus leisti pasirinkę sauletoje Floridoje, kasmet — panašiai šiuo laiku — susilaukia neprašytų svečių, atžūnantių per vandenyną ir savo gaivališku siutimu laikinai suardanti ir poilsingą kasdienybę, ir visokių veikimus. Jau ne vieną tokį apsilankymą floridiečiai šmet pergyveno, tad linkime mūsų skaitytojams, bendradarbiams bei visiems lietuviams saugiai „susitvarkyti“ ir su Floyd...

O Čikagoje renginiai staiga pasipylė kaip iš gausybės rago: teatro spektakliai (ir savų, ir gastroliuojančių), suvažiavimai, atleidai, iškilės, pokyliai, svečiai iš Lietuvos, koncertai — eik, visur spėk, prisisemk ir veiklos, ir kultūros, kad pakaktų iki tūkstantmečio pabaigos. Bet ir tai ne problema — jeigu atkreipsime dėmesį į kiekvieno mėnesio pradžioje „Drauge“ spausdinamą renginių kalendorių, matysime, kad renginiam patogūs savaitgaliai užimti kone iki 2000 metų vidurio. Tas rodo, kad lietuvių visuomenė netiki „pasaulio pabaigos“ ar Y2K pranašystėmis, o planuoja savo veiklą toli į priekį.

Užsiminus renginių kalendorių, būtų verta ir kitų telkiniu lietuviams iš anksto pateiktų numatomų pobūvių, koncertus, minėjimus ir pan. Juk „Draugo“ puslapiuose kone kas savaitę spausdinamos žinios iš įvairių vietovių, kur vyksta lietuviška veikla. Apskritai, būtų gera, jeigu tokie aprašymai, arba bent nuotraukos, dažniau „Draugą“ pasiektų, nes tai geriausias būdas mūsų tautiečiams sužinoti, kad esame gyvi, veikūs, lietuviški! Jeigu „Draugas“ turėtų pakankamai lėšų ir „etatų“ (kaip dabar Lietuvoje priprasta vadinti), galėtume savo korespondentus pasiųsti ir į Kaliforniją, ir į Floridą, New Yorką, Clevelandą (tik ne į Detroitą, nes ten gyvena uolių bendradarbių, kurie kas savaitę bent kelis paragrafus apie vietinę veiklą

parašo), ar kitur... Dabar turime pasitenkinti gera tų vietovių lietuvių valia ir noru per lietuvišką spaudą pasidalinti savo atliktais darbais.

Jau 90 metų „Draugas“ stengėsi patenkinti savo skaitytojų, ir apskritai lietuvių, poreikius, kurių vienas svarbiausių — informuoti. To svarba nepasikeitė ir dabar, nes be „prapagandos“ šio dienraščio puslapiuose vargiai susirinktų publika ir renginius, tautiečiai atslieptų į labdarai aukų rinkimą, žinotų, kada būtina kreiptis į JAV valdžią ir priminti Lietuvos reikalus.

Rašydamas apie „Draugo“ sukaktį vietinėje spaudoje, vienas Lietuvos žurnalistas pabrėžė, kad šis užsienio lietuvių dienraštis neužsima žmogudystėmis, „sekso“ nuotykių, ar kitų bjaurumų aprašėjimu, nes yra svarbės medžiagos, kuria penkias dienas savaitėje užpildomi jo puslapiai. Tuos sakinius laukome nemazu komplimentu, nors mūsų tautiečiai, dabar atvykstantys iš tėvynės ir, matyt, jau pripratę prie vietinėje spaudoje kasdieninių „sensacijų“, kartais nusiskundžia kaip tik jų pasigenda.

Girdime net gandus, kad „Draugas“ ar kita užsienio lietuvių spauda neįdomi, yra per daug „uždara“ ir neįsileidžia naujųjų emigrantų. Būtų galima sakyti, kad „kalbų ir vejų nesugaudys“, bet visgi knietį pasakyti: nesamone! Visų pirma „Draugo“ redakcijoje didžioji dalis darbuotojų yra kaip tik neseniai iš tėvynės atvykusių. Naujieji emigrantai dirba ir administracijoje, ir spaustuveje. Jeigu ir redakcijai patenka rašiniai ar nuotraukos iš naujosios bangos lietuvių emigrantų veiklos, ji mielai spausdinama. Esame ne kartą mėginę užmegzti ryšius ir prašyti bendradarbiauti, siūlydami net periodiškai skirti puslapį ar kelias skiltes naujųjų emigrantų reikalams, bet atgarsio (išskyrus pažadus) taip ir nesulaukėme. Kaip minėta, neturime „etatų“ patys eiti ir ieškoti tos medžiagos, reikia laukti, kol ji dienraščiai atsiunčiama.

Žinoma, daug lengviau kritikuoti ir priekaištauti, negu patiems ką padaryti, todėl, prasidedant veiklesniam rudens sezonui, visus lietuvius, nepaisant, kada jie atvyko, kur begyvena, kviečiame bendradarbiauti. Kviečiame dienraščiai užsiregistruoti: naujagimius skaitytojams tik 65 dol.

dokumentuose), valstybės švenčių ir minėtinų dienų ignoravimas ir pan. Nuo pat pirmųjų buvimo ministru dienų įtatai labai didelį spaudimą iš tokios ideologijos atstovų ir jai prijauniančių pusės.

Švietimo ir mokslo padėtis šiuo atžvilgiu Lietuvoje man atėjus buvo labai sunki. Stovėjome kryžkelėje. Nuo sovietinės švietimo sistemos reikėjo pereiti prie laisvos, kuri būtų paremta pasauline patirtimi, krikščionybės ir lietuvių tautiniais idealais. Taigi iš esmės reikėjo ne reformuoti bolševikinę švietimo sistemą (reformos buvo daromos ir Vakaruose), bet visą tą sistemą pakeisti kitokia. Tokio veiksmo atlikti per trumpą laiką neįmanoma. Tai ne revoliucinis pakeitimas, bet ilgalaikė evoliucija, kurią pagreitinti nelengva.

Svarbiausias švietimo pertvarkos objektas — mokytojas, jo galvosena, ideologija. Kaip bolševikai ruošė mokytojus ir ko iš jų reikalavo, visiems gerai žinoma. Absoliutinė dabar dirbančių mokytojų dauguma buvo baigusi bolševikinę aukštąją mokyklą su visa „raudonąja“ jos ideologija, kuri persmelkė mokytojų mąstyseną, gyvenimo sampratą, padarė juos klusniais „komunizmo statytojų gamintojais“. Juk mokytojai buvo partijos ideologinis įrankis. Stebėtina greit tai pamiršome. Prisiminkime, kaip uoliosios mokytojos bolševikėlių po Kūčių tikrindavo, ar mokinukų dantyse nėra įstrigusių aguonų grūdelių, kaip stovedavo prie bažnyčios durų ir užsirašinėdavo įeinančius mokinius. Teisus Kęstutis Lickas, retoriškai klausęs: „Ko gali išmokyti mokinius Tauragės mokytojos, kurios, pralaimėjusios komunistams savivaldybių rinkimus, verkė?“ (B.d.)

KAIP AŠ BUVAU MINISTRU

Nr.19 ZIGMAS ZINKEVIČIUS Tėsinys

Mes stengėmės padėti Lenkijos lietuvių mokykloms metodine literatūra, vadovėliais, kitomis mokymo priemonėmis, kvietėme tenyščius mokytojus ir moksleivius į įvairius renginius, lietuvių kalbos ir kitokias olimpiadas, seminarus, stažuotes ir t.t. Pagal galimybes rūpinomės tautiečių vaikų vasaros poilsu, stojančiais į Lietuvos aukštąsias mokyklas, nors tai padaryti ne visuomet buvo lengva dėl kai kurių mūsų aukštųjų mokyklų vadovų užsispyrimo.

1997.06.29 dalyvavau Punsko miesto 400 metų jubiliejaus iškilmėse.

Palaikiau gerus santykius su išeivijos vadovybe, jų švietimo darbuotojais. 1997.02.10 mane Ministerijoje aplankė APPLE kursų generalinė direktorė V. Vebraitė ir E. Sakadolskienė. Aptarėme 1997 m. vasaros kursų Lietuvos mokytojams problemas ir APPLE pagalbas Lietuvai plėtoti. Liepos 7 d. dalyvavau tu kursų atidaryme Mokytojų kvalifikacijos institute, kartu su arkivyskupu Pauliumi Baltakiu sveikinau organizatorius ir atvykusius iš JAV savanorius dirbti kursuose. Rugpjūčio 5 d. buvau baigiamojoje kursų konferencijoje, kuri vyko stovyklavietėje prie Bebrusų ežero (Moletų raj.). Su Vebraitė pasirašėme kitų metų bendradarbiavimo sutartį.

1997 m. gegužės 10 d. Ministerijoje lankėsi Lietuvių fondo valdybos pirmininkas Stasys Baras (žymus dai-

nininkas), aptarėme tolesnį bendradarbiavimą, bei kita ko, geriausių vadovėlių autorių premijavimo nesklandumus, numatėme priemones jiems išvengti.

Birželio 4 d. Ministerijoje lankėsi Emilis ir Julija Sinkiai, su kuriais susipažinau dar 1985 m. Kalifornijoje. Aptarėme šalpos, ypač Pietryčių Lietuvos švietimui, reikalus.

Birželio 28 d. dalyvavau JAV lietuvių studijų savaitės paskutinėje sesijoje Jurbarke, kalbėjau apie švietimo padėtį Lietuvoje, o liepos 4 d. teko būti Pasaulio lietuvių seime, posėdžiavusiame Vilniuje, Seimo rumuose, ten irgi kalbėjau apie Lietuvos švietimo būdą. Buvo aptariami lietuviško švietimo už Lietuvos ribų reikalai, kalbėta apie sekmadienines mokyklas, kurių atsirado ir Rytų Europoje (Rusija, Ukraina...)

Ypač pažymėtinas dalyvavimas Lietuvos Respublikos seimo ir JAV lietuvių bendruomenės atstovų komisijos darbe 1998 m. vasario pabaigoje - kovo pradžioje. Vasario 25 d. susitikau su atvykusia iš JAV tos Komisijos pirmininke Liuda Rugieniene, aptarėme būsimąją Komisijos veiklą. Kovo 3-4 d. Komisijos posėdžiavime net kelis kartus kalbėjau: apie švietimo reformos eigą, jaunimo (moksleivių) organizacijas ir padėtį Pietryčių Lietuvoje. Buvo priimtos reikšmingos rezoliucijos.

Teko dalyvauti dar daugybėje kitų renginių, susijusių su išeivija: žymių išeivų Antano ir Marijos Rudzių knygos „Baltijos šalių užgrobito byla“ prezentacija (1997.10.29), Vytauto Dambravos ir Juozo Kojelio pagerbime bei jų išleisčių knygų prezentacijoje - 10.30), mane Ministerijoje aplankė žymus JAV lietu-

vių kalbininkas Antanas Klimas (10.31) ir kt.

Už tautinę mokyklą

Nepalyginti sunkiau man buvo siekti kito užsibrėžto tikslo — padaryti Lietuvos mokyklą savo dvasia lietuviška, kad ji ugdytų sąmoningus valstybės piliečius, gimtojo krašto patriotus, kad šia prasme ji būtų tokia, kaip prieš karą, kurią gerai atsimenu, nes pats joje mokiausi. Tada buvo sukurta tautinė mokykla, kuri atlaikė visas karų ir okupacijų negandas. Dabar tokios mokyklos kūrimo sunkumų šaknis glūdėjo visų pirma bolševikinės praeities palikime. Skirtingai nuo padėties kaimyninėse šalyse, Lietuvoje paskutiniai okupacijos dešimtmečiai komunistų partija buvo tapusi gana lietuviška, joje vyravo lietuviai. Ši aplinkybė labai praverė Atgimimo metu, tačiau vėliau buvę bolševikai ir šiaip sovietų ideologijos paveikti žmonės tapo rimta kliūtimi pertvarkant švietimą, kaip ir apskritai visą mūsų gyvenimą. Negailedami viešai propaguoti bolševizmo, daugelis buvusių komunistų „išpazino“ širdžiai artimesnį kosmopolitizmą, suprantant jį blogiaja prasme kaip patriotizmą, Tėvynės meilės, pagarbos savo valstybei neigimą, neleidusį jo okupacijos lietuvių tautai ir Lietuvos valstybei atsikelti. Ši „liga“ ypač išplito įtakinguose intelektualų sluoksniuose (ir tarp buvusių „karjeros bolševikų“), išsikerojo visų pakopų mokyklose. Ji tapo populiari net nepriartynus sovietinei savitarkai žmonių sluoksniuose, kovojusių su bolševizmu, kurie vėliau ėmė aktyviai reikštis. Iš čia tokių sąvokų kaip Tėvynės meilė vengimas mokykloje (kurį laiką buvo ryškus net oficialiuose

„ŽALTVYKSLĖ“ LAUKIA ŽIŪROVO

Nejučiomis prabego vasara, o su ja ir tie mėnesiai, kai keletas, kartais net penkis, kartus savaiteje pavakariais rinkdavomės į repeticijas Jaunimo centre, kur, teatro globėjos LB Kultūros tarybos pirmininkės Marijos Remienės dėka, mus priglobė šio centro direktorė Skirmantė Miglinienė. Jau čia pat rugsejo 19 sekmadienis, ir naujai susikūręs mūsų dramos vienetas „Žaltvykslė“ atiduos žiūrovų teismui savo pirmąjį kūrinį — Petro Vaičiūno komediją „Tuščios pastangos“. Su nerimu laukiame įvertinimo, nes iš tikrųjų norisi, kad visos mūsų pastangos neliktų vien mūsų pačių įgyta patirtimi ir įdomiai praleistu laiku. Norisi rasti atgarsį.

Paskutinė savaitė — pati sunkiausia. Visi pasirošę praktiškai vos ne gyventi JC didžiojoje saleje, — sudarytas repeticijų tvarkaraštis nebeapima jokio laisvalaikio, tačiau entuziazmo netrūksta. Dar nėra širdį kutenancio jaudulio, kai žengi į ryškiai nupieštą sceną. Šiuo metu gyvename vien darbu ir visų akys klausiamai tebekrypsta į mūsų režisierę Audrę Budrytę. O ji — visada rami, jautri ir tolerantiška, atidžiai stebi — pamokydama, patardama, padėdama. Dirbti su Audre ir lengva, ir gera, o tai taip svarbu, nes pusei mūsų vieneto šis spektaklis — debiutas scenoje.

Daug kas pasikeitė nuo to momento, kai vasario 3 d. M. Remienė sukvietė mus į teatro atkuriamąjį susirinkimą. Iš tą kartą padarytos nuotraukos liks tik keturios: režisierė Audrė Budrytė, nepabijojusi pakeisti profesionalios aktorės statūso į be galo sunkų ir atsakingą režisieriaus darbą; vienos pačių darbščiausių ir atsakingiausių mūsų grupės narių — Giedrė Griškenaitė-Gillespie bei Irena Kazanaitė. Ketvirtoji esu aš, nors tą kartą ir atėjau, vedama greičiau susidomėjimo ir noro kažkuo prisidėti prie naujojo kolektyvo kūrimosi, o ne tiki-damasi gauti vaidmenį spektaklyje. Daugeliu, deja, matėme tą vieną kartą, o dar kai kas atkrito tiesiog savaime. Užtat dabar žiūriui ir savo draugui ir džiaugiuosi — šalia tie, kuriais tikrai gali pasikliauti žmonės, kurie seka savo svajonę, nebijodami darbo, nuovargio ir atsakomybės. Kaip pasakyti mano spektaklio herojė: „O kas yra gyvenimas be svajonės? Be svajonių, be gyvenimo romantikos, be užsidegimo mes tik merdėsime...“.

drąsuolius. O žodžius lotyniškai žodžio terminą „Ignis Fatuus“ moksliai aiškina, kad tai yra nakties metu pelkėje matomi žiburėliai, kurie susidaro, išsiskyrus dujomis bei joms reaguojant su deguoniu; ir primena žvilgančiais krašteliais kuokštinį augalą. Paprasčiau: tai — klaidinanti iliuzija. Iš karto noriu perspėti, kad mes jokiais būdais nenorime nieko suvilioti ir paklaidinti. Tiesiog mums šis žodis simbolizuoja ieškojimą — gyvenimą kasdienybėje blyksčiojančią kūrybinę ugnelę ir norą pažadinti lygiai tokį patį žibūrį savo žiūrovuose.

„Žaltvykslės“ premjerinis veikalas — Petro Vaičiūno komedija „Tuščios pastangos“. Vaičiūnas — žinomas lietuvių dramaturgas, savo laikmečiu padovanojęs nepriklausomos Lietuvos teatro scenai vos ne daugiausia kūrinių. Jo komedijose, kurioms ir atstovauja „Tuščios pastangos“, išjuokiamos tokios žmogiškos silpnybės, kaip dvasios skurdas ir gėdos, noras bet kokia kaina pasipelninti ar išskirti, o pagrindinė idėja — amžinoji kova tarp gėrio ir blogio, kurioje teigiamieji herojai įkūnija aukštus moralės principus ir skelbia savo optimistinį įsitikinimą galutine gėrio pergalė. Del šio esminio bruožo P. Vaičiūno kūrinius kai kurie kritikai ir pavadino moralės teatru. O mes juos galime vadinti tiesiog idealistine drama.

Rima Žukauskaitė.

Komedijos-satyras „Tuščios pastangos“ veiksmas vyksta Lietuvoje 1921-ais, kai Tautų Sąjungos komisija, vadovaujama Belgijos atstovo Hymanso, bandė taikiai būdu išspręsti karinį konfliktą tarp Lietuvos ir Lenkijos. Tačiau politika tai vien fonas, kuriame išryškėja herojų charakteriai. Kodel pasirinkome būtent šį veikala? Iš dalies todėl, kad tada buvo besikurianti jauna Lietuvos Respublika, kolia atsikūrė ir dabar, o žmogus panašiose situacijose visais laikais išlieka savimi: vieni, pasinaudoję politine situacija, bet kurio būdo bando išskirti, kiti, įkvėpti gaivaus oro, suteikia savo idėjoms sparnus, o treči tiesiog gyvena savo gyvenimą, del nieko nesukdami galvos, išskyrus nuosavą ūkį. Žmogiškos silpnybės visais laikais išlieka vienodos, o daug lengviau į viską pažvelgti per komediją.

„Žaltvykslės“ premjerai ruošiasi dvylika, iš kurių septyni — naujieji atvykeliai iš Lietuvos. Kiti — jau gerai žinomi Čikagos lietuvių visuomenė. Norisi tik dar kartą priminti, vardus tų, su kuriais turėsite progos susitikti rugsejo 19-osios popietę Jaunimo centro saleje. Centrinė komedijos figūra, apie kurią sukasi visos intrigos — aktorius Jonas Dauba, kurį tikrai profesionaliai kuria herojaus bendravimas inž. Jonas Variakojis, veiklus skautininkas ir sportininkas, „Dainavos“ ansamblio choristas, jau septynerius me-

„Žaltvykslės“ aktoriai, nepaisant pasirodymo įtampos, atranda laiko ir nusišypsoti „foto aparatui“. Iš kairės: Giedrė Gillespie, režisierė Audrė Budrytė, Arūnas Zentikas ir Violeta Drupaite.

tus vaidinantis satyrinėse miniatiūrose „Antras Kaimas“. Jo tėvų vaidmenis atlieka, prieš keletą metų Amerikon atvykę, lietuviai — Pranciškus Ivinskis ir Irena Kazanaitė. Pranciškus jau irgi daugeliu pažįstamas, kaip folklorinio ansamblio „Dėlia“ ir Čikagos Lietuvių operos choro dainininkas, savo dainomis bei žemaitišku humoru nuskaidrinantis ne vieną naują atvykėlių vakaronę. Pavežietė Irena. Lietuvoje tik patylosmis svajonių apie konservatorių ir dar mokyklos suole pradėjusi rašyti eilėraščių savo išmylejusioms draugėms, turėjo atvykti į Čikagą, kad pasitaikytų galimybė įgyvendinti seną svajonę — vaidinti scenoje. Iš pirmo žvilgsnio gal ir paradoksalu, bet, nepaisant visų sunkumų besikuriant svetimame krašte, meno, lyg atspirties taško, stveriasi daugelis tų, kurie, gyvendami tėvynėje, turėjo laiko vien apie tai pasvajoti.

Kaip ir visose komedijose, pagrindinė spektaklio intriga — meilė. Tik šiuo atveju tai ne trikampis, o visos daugiakampis. Iš Rusijos atvykusi lenkų dvarininkė Gintautienė (jau nemažą patirtį vietinėje scenoje turinti, iš profesijos tematikos dėstytoja bei kompiuterių konsultantė Giedrė Griškenaitė-Gillespie), siekdama atgauti dabar jau nepriklausomoje Lietuvoje atsideriusius buvusius dvarus, visomis priemonėmis siekia išpirkti savo dukteriai Vandai naujosios lietuvių inteligentijos atstovą Joną. Jos pagrindinė konkurentė — Daubų augintinė Barbora, kurios paveikslą įtaigiai sukūrė Illinois universitete studijuojanti vokalinė dainavanti „Dainavos“ ansamblyje bei universiteto chore, šokanti „Grandies“ tautinių šokių ansamblyje ir dar vaidinanti „Antrojo Kaimo“ satyrinėse miniatiūrose, Amerikos lietuvių Rima Žukauskaitė. Energinga Rimos Barbora nemano susitaikyti su jai glodėjų numatytu jaunikiu — netašytu kaimo bernu Jaskūnu, kurio, neseniai iš Klaipėdos atvykusio Viktoro Jašinskio sukurtą karikatūrą, prasišaukia jau vien savo pasirodymu. Beje, Viktorui teko tikra aktorinė laimė, o kartu ir sunkus išbandymas — viena meilė spektaklyje suvaidinti du absoliučiai priešingus vienas kitam personažus.

Teigiamieji P. Vaičiūno komedijos herojai: dailininkas Giedrius (vaidina Žilvinas Usonis), Daubų kaimynė ir Jo no simpatija dar nuo mokyklos laikų Birutė (Justė Jatkaukaitė), tėvo idealais bei svajonėmis apie tolimą tėvynę išauginta Vanda Gintautaitė (Violeta Drupaite) ir Prano

Ivinskio sukurtas senasis Dauba. Nemuno šalies mergelės Birutės vaidmenį režisierė patikėjo jauniausiai mūsų vieneto narei, prieš metus atvykusiai Čikagon, klaidėditei moksleivei Justei Jatkaukaitėi. Pradedant eiti į mokyklą, Lietuvoje Justė turėjo pasirinkimą — sustiprinta muzikinė ar teatrinė klasė. Tada del gero balso pasirinko muziką. Dainuodama chore, dalyvavo Pasaulio lietuvių dainų ir šokių šventėje 1998-ais Vilniuje. Dabar gi kelias atvedė į „Žaltvykslės“ vienetą. Na, o Justės svajonė, kurią pavelėdė iš tėvo, studijuoti mediciną, kad gimtąjį spektaklį, nuo to momento jie ir liko su mumis per visas repeticijas.

Informacinę laidą apie numatomą „Tuščių pastangų“ premjerą Čikagos lietuvių televizijai paruošė Arvydas Renekis ir Karilė Vaitkutė. Reklaminių plakatų sukūrė Vytas Čuplinskas.

Premjera jau čia pat. Taigi, nepasididžiokite ir užsukite rugsejo 19-osios sekmadienį, 3 val. po pietų į Čikagos Jaunimo centrą. „Žaltvykslė“ visų laukia. Jai, kaip ir kiekvienam, kuris žengia pirmuosius žingsnius, labai reikalingas dėmesys, draugiškas patarimas ir nuosirdi kritika. Iki pasimatymo!

Violeta Drupaite

DARIAUS IR GIRĖNO VARDŲ ĮAMŽINIMAS

Atkelta iš 2 psl.

Dariaus ir Girėno pasiaukojimas įkvėpė Amerikos lietuviams minti pasiūsti į Lietuvą „Lituanica II“. 1933 m. rugsejo 10 d. Čikagoje įvyko pirmasis entuziastų pasitarimas antrajam transatlantiniam skridimui organizuoti. Jame buvo įkurta Antrojo transatlantinio skridimo sąjunga (ALTASS), kurios uždavinys — užbaigti Dariaus ir Girėno žygdarbį. ALTASS emė organizuoti aviacijos šventes, kurių metu rinko aukas. Iš šių pajamų už 15,000 dolerių buvo nupirktas lėktuvas. Vėliau jo remontas kainavo antrąjį lėktuvas. ALTASS skristi per Atlantą į Lietuvą pasiūlė lakūnui Feliksui Vaitkui, kuris sutiko ir pasirašė sutartį. Lėktuvas buvo pakrikštytas „Lituanica II“.

Kai Marquette Parke vyko prie Dariaus ir Girėno paminklo atidarymo iškilmės, ltn. Feliksas Vaitkus prieš keletą mėnesių iš Čikagos per Clevelandą „Lituanica II“ atskridęs į New Yorko Floyd Bennett oro uostą, iš kurio 1933 m. liepos 15 d. Dariaus ir Girėnas pakilo „Lituanica I“ skridimui į Lietuvą, laukė tinkamo oro skrydžiui per Atlantą ir leidimo pakilti iš oro uos-

Eglė Juodvalke.

Trečias komedijos-satyras veiksmas — balius-maskaradas — netektų viso savo groteskinio zavesio, jeigu jame nebūtų Kipšės (Eglė Juodvalke) ir Ponų (Arūnas Zentikas ir Viktoras Jašinskis). Daug metų Laisvosios Europos radijo Lietuvių tarnybos redaktore dirbusios, tris poezijos rinkinius išleidusios, trejus metus kartu su kitais antrakaimiečiais juokinusios Čikagos lietuvių, pastovios poezijos šventių dalyvės Eglės Juodvalkės dar kartą pristatinti nereikia. Na, o Arūnui Zentikui, statybos technikumą baigusiam žemaitukui iš Plungės „Tuščios pastangos“ — teatrinis debiutas. Beje, Arūnas spektaklyje atlieka ir Vandos dėdes Gintauto vaidmenį.

Bet koks spektaklis būtų be dailininko? Šio darbo apsiėmė Syracuse universiteta, N.Y., baigusi meno bakalauro, o vėliau Čikagos Meno institute gavusi magistro laipsnį, Rasa Sutkutė, ne kartą dalyvavusi lietuvių meno parodose Čiurionų galerijoje, Čikagoje, ir Lietuvių dailės muziejuje, Le-monte.

Spektaklio apšvietėjas —

S K E L B I M A I

ELEKTROS
VEDIMAI — PATAISYMAI
Turis Čikagos miesto leidimą.
Dirbu užmiesty. Dirbu greitai,
garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS,
IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Of. Mgr. Audas
S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8854
(773) 581-8854

TAISOME
SKALBIMO MAŠINAS,
ŠALDYTUVUS, ŠILDYMO
SISTEMAS, VIRYKLAS,
ORO VĖSINTUVUS.
H.DECKYS
TEL. 773-585-8624

Jeigu senatvėje ar negalioje jūs
norite globos ne senelių namuose,
bet jaučioje šeimyninėje
lietuviškoje aplinkoje, turėti
atskirą kambarį, lietuvišką
maistą, lietuvišką spaudą ir
knygas, sutaupti sunkiai
uždirbtus dolerius, skambinkite
Apolonijai, tel. 708-387-2067 ir
pasitarkite.

DISPATCHER
Fast growing trucking co. seeking
multilingual individual for driver
manager position. Fluency in
English a must. Should be self-
motivated & fast learning.
Computer skills and trucking
background preferred but not
required. Send resume to:
MC KAY LOGISTICS CORP.
175 E. Hawthorn Parkway
Vernon Hills, IL 60061.

JANITORS
Positions now available at
O'Hare airport. Full time
positions 1st, 2nd and 3rd
available. Will train. Apply in
person, Scrub, Inc. 5251 N.
Milwaukee Ave., Chicago, IL
60630 or call 773-286-5115.

Jauna šeima ieško
buto. Skambinti
Mindaugui,
tel. 773-320-7362.

GREIT PARDUODA

RE/MAX
REALTORS
off. (773) 586-5959
home (708) 425-7160
pager (708) 886-4919

RIMAS L. STANKUS
• Greitas ir sąžiningas patarimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaida

KMIECIK REALTORS
7822 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
773-284-1900

Jei norite parduoti ar pirkti namus
kreipkitės į Danutę Mayer. Ji
profesionali, sąžiningai ir asma-
niškai patarimas. Įkainavimas
veltui.

Perkate automobilį?
Turite kredito problemų?
Nėra kredito istorijos?
Pirmas automobilis?
Neilgai naujame darbe?
Ką tik atvykot į JAV?
Ne problema!
Žemos automobilių kainos!
Maži mėnesiniai mokesčiai!
Nėra pradinio mokesčio!
Galėsite sėst už valro šlandien!
(630) 207-2748

Vaikinas nori išnuomoti vieno
miegamojo butą su virtuve.
Marquette Park apyl. nesitūlyti.
Skambinti tel. 773-585-9500 nuo 9
v.r. iki 5 v.v.
Kviesi Skirmantę.

Išnuomojamas 2 mieg. butas
Čikagos priemiestyje, Willow
Springs. Atskiras įėjimas. Taip pat
moteris ieško darbo. Gali prižiūrėti
seną žmogų ir gyventi kartu.
Tel. 708-939-8447.

Išnuomojamas atskiras
kambarys su virtuve
privilegija vienai moteriai.
Kreipitis nuo 10 v. r.
tel. 773-376-6051.

to. Jis buvo, kaip New Yorko
miesto garbės svečias, nemo-
kamai apgyvendintas „Half
Moon“ viešbutyje, Coney Is-
land, N. Y. Tame patame
viešbutyje, prieš išskrisdami
per Atlantą, taip pat gyveno
Darius ir Girėnas. Rugsejo 21
d. 5 val. 45 min. standartiniu
New Yorko laiku „Lituanica II“
lengvai atsiplešė nuo Bennett
oro uosto pakilimo tako. Si-
dabrinis lėktuvas, lėtai kopda-
mas aukštyn, pasuko į At-
lantą. Feliksas Vaitkus per-
skrido Atlantą, bet audrų ir
nuovargio nukankintas, nusi-
leido Airijoje, Lietuvos nepa-
siekęs.

1940 m. sovietams okupavus
Lietuvą, okupantų buvo duo-
tas įsakymas pašalinti iš visų
mokyklų ir kitų vietovių Da-
riaus ir Girėno paveikslus,
kaip kovos simbolių už lais-
vą ir nepriklausomą Lietuvą.
Petro Jurgėlos knygos „Spar-
nuoti lietuviai“ egzemplioriai
buvo surinkti iš bibliotekų ir
skaityklų ir, kaip „makula-
tura“, perduoti Petrašiūnų po-
pierių gamyklai. Po II pa-
saulinio karo okupuotoje Lie-
tuvoje Darius ir Girėnas buvo
ne tik užmiršti, bet ir panie-
kintas bet koks jų atminimas:
skridimo istorija, paminklai,
knygos ir t.t. Taip pat nebuvo
žinoma, kur yra lakūnų kūnai.

Jau 1940 m. pavasarį prieš
pirmą sovietų okupaciją, mau-
liuolėje pasirodžius vande-
nui lakūnų kūnai buvo, ne-
skelbiant apie tai spaudoje ar
kitur, perkelti į Teismo medi-
cinos kopytėlę Kaune, kurioje
jie buvo saugomi per okupaci-
jas — pirmąją sovietų ir visą
vokiečių. 1943 m. rudenį, ar-
tėjant vokiečių-rusų frontui į
Lietuvą, Dariaus ir Girėno vari-

nai karstai buvo paslepti.
Tiktai 1968 m. po pripuolamo
atradimo lakūnų karstų, kurie
lietuvių patriotų buvo įmūryti
Teismo medicinos instituto pa-
talpų mūrinėje sienoje, Darius
ir Girėnas tapo „rehabilituoti“
ir pavadinti „liaudies
sūnumis“. Jų palaikai palaido-
ti Aukštųjų Šančių karių ka-
pinėse, kur buvo pastatytas
jiems paminklas, minint 35-
ąsias Dariaus ir Girėno
žuvimo metines.

* Šiemet įsteigta Karo
inžinerijos mokykla naudo-
sis pastatais, esančiais dar ca-
ro laikų karavinių teritorijoje
Kaune. Trečiadienį vyriausybė
nutarė perduoti Krašto apsau-
gos ministerijai valdyti ir nau-
doti negyvenamuosius pasta-
tus Kareivinių gatvėje. Šie
statiniai priklauso valstybei,
dabar juos valdo Valstybės
turto fondas. Karo inžinerijos
specialistus trijų Baltijos val-
stybių kariuomenės parengti
ketinanti mokykla priklausys
Atskirajam inžinerijos batalio-
nui, su kurio užimama terito-
rija ribojasi perduodamos ka-
reivinės. (BNS)

* Švietimo ir mokslo
ministerijoje atidarytas In-
formacinis centras, kuriame
švietimo darbuotojai bei visa
akademine bendruomenė ga-
lės nesunkiai rasti informaciją
apie Lietuvos ir užsienio švie-
timą. Centras kaupis ir teiks
informaciją apie naujienas,
įvykius ir paslaugas, Europos
Sąjungos švietimo programas,
kurios dalyvauja Lietuva. Be
to, bus suteikta galimybė ieš-
koti duomenų įvairiose valsty-
binėse ir tarptautinėse švie-
timo duomenų bazėse. (Elta)

Reizierė Audrė Budrytė.

Taigi, susikūrė „Žaltvykslė“.
Girdėjau, kad daugeliu nesu-
prantamai skamba pavadinimas.
Kodel „Žaltvykslė“? Ką
reikia šis sunkiai ištarimas
žodis? Todėl ir noriu paaiškin-
ti, kad tai — senovinis lietu-
vių kalbos žodis, reiškiantis
klajojantį žiburėlį pelkėse.
Lietuvių liaudies legendose
laumės šiuo žiburėliu suvilio-
davo ir paklaidindavo pelkėse

DETROIT, MI

TAUTOS ŠVENTĖ

Tautos šventės minėjimas Detroito vyko š. m. rugsėjo 12 d. Šv. Antano parapijoje. Organizacijos dalyvavo šv. Mišiose su savo vėliavomis. Klebonas kun. Alfonsas Babonas, savo pamoksle paaikšino šios šventės svarbą lietuvių tautai. Buvo prisiminti visi kovoje už Lietuvos laisvę. Mišių metu giedojo Šv. Antano parapijos choras, vadovaujamas muz. Stasio Slizio. Tautos šventės religiniam minėjime bažnyčioje choras giedojo muz. Stasio Slizio „Tau dėkinga Lietuva“ ir „Švč. Šiluvos Mergelei Marijai“. Po Mišių, parapijos sveitainėje Lietuvos Šaulių išeivijoje vadas Mykolas Abarius savo kalboje apžvelgė Tautos šventės svarbą, primindamas istorinius praeities įvykius.

ILGIAUSIŲ METŲ J. JOKUBAITIENEI

Jadvyga Jokubaitienė atvykusi iš West Palm Beach Shores, Floridos, aplankyti savo vaikų, čia atšventė savo 90-tą gimtadienį. Sūnus Algis Jokubaitis, savo gražioje rezidencijoje prie Orchard Lake ežero surengė mamytę puotą, minint jos 90-tą gimtadienį.

PASIKALBĖJIMAS SU LIETUVOS AMBASADOS WASHINGTONE DARBUOTOJU D. DEGUČIU

„Lietuviškų melodijų“ radijo valandėlė rugsėjo 11 dienos laidoje ir per kompiuterio „Internetą“ www.wpon.com perdavė pasikalbėjimą su Lietuvos ambasados Washingtono darbuotoju Dariumu Degučiu apie rugsėjo 8 dienos Tautos šventės progą Lietuvos ambasadoje įvykusį pagerbimą visuomenininko ir verslininko Stanley Balzako iš Čikagos. Šį pagerbimą ruošė Illinois Open Society organizacija. Dalyvavo abu Illinois valstijos senatoriai, Kongreso atstovai ir jų štabo nariai. Dariumas Degutis informavo išeivijos žiniasklaidą apie rugsėjo 12-17 d. Washingtono atvykstančią Lietuvos Seimo delegaciją, kuriai vadovaus Emanuelis Zingeris. Delegacijoje atvyksta Seimo nariai: Vilija Aleknaite-Abramikiene, Juozas Bernatoniš, Vytautas Bogušis, Rimantas Dagys, Kęstutis Glaveckas, Zygmund Mackevič, Alvydas Medaļinskas ir Saulius Pečeliūnas. Lietuvos delegacija susitiks su Senato, Atstovų rūmų nariais ir administracijos atstovais. Susitikimo metu pagrindinis dėmesys bus teikiamas Lietuvos užsienio politikos tikslams, pirmaisiai siekiant narystės NATO organizacijoje. Bus kalbama ir apie ekonomiką, verslą, investicijas Lietuvoje, sovietinio ir nacių genocido II pasaulinio karo padarinių pašalinimo klausimą ir Ignalinos atominės elektrinės perspektyvas. Seimo delegacijos dienotvarkė ir išlaidas, įskaitant ir keliones, padengė JAV-The center for Democracy organizacija, kuriai vadovauja prof. Allan Walstein. „Lietuviškų melodijų“ valandėlė girdima per kompiuterį kiekvieną antradienį 4 val. p. p. ir šeštadienio rytais nuo 8 val. Radijo stotis WPON-AM banga 1460, Walley Lake, Michigan.

VISI Kviečiami

Tradicinė Dievo Apvaizdos parapijos gegužinė Kultūros

centre ir parapijos sodelyje vyks sekmadienį, rugsėjo 19 dieną, tuoj po 10:30 val. ryto Mišių. Gegužinėje bus lietuviško maisto, gerimų, laimėjimai, žaidimai jaunimui. Gegužinę ruošia Dievo Apvaizdos klebonas Aloyzas Volskis ir parapijos taryba, vadovaujama Janinos Udrienės.

LIETUVOS DUKTERŲ ŠVENTĖ

Maloniai kviečiame dalyvauti Dukterų draugijos 40-ties metų jubiliejinėje šventėje, sekmadienį, spalio 3 d., vykstančioje Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centre.

Šventė prasidės 10:30 val. r. šv. Mišiomis, aukojamomis mūsų draugijos kapelionodvasios vado kun. Aloyzo Volskio. Šv. Mišios bus aukojamos už Lietuvos Dukterų ikūręją a.a. kun. Gurecką, Detroito skyriaus nuoširdų rėmėją kun. Bronių Dagilį ir už visas Detroito skyriaus mirusias nare.

12:15 val. p.p. salėje bus trumpa akademija, meninė programa ir pietūs.

Bilietus prašome įsigyti iki rugsėjo 26 d. Auka 10 dol., vaikams 5 dol.

Lauksime visų maloniai praleisti sekmadienio popietę su Lietuvos Dukterimis.

Bilietus bus galima įsigyti sekmadieniais Šv. Antano ir Dievo Apvaizdos parapijose arba pas valdybos nare.

LIETUVOS DUKTERYS DĖKINGOS RĖMĖJAMS

Nuoširdžiai dėkojame visiems, supratusiems mūsų skelbtą vėjus reikšmę ir dosniai aukojusiems, kad mes galėtume nors mažą dalelę prisidėti prie diagnostinio aparato „Urodynamics System“ nupirkimo.

Amerikiečiai gydytojai šiomis dienomis vyksta į Lietuvą ir ten operuos bei diagnozuos sergančius vaikus Kaune ir Vilniuje. Iki šiol tokio aparato Lietuvoje nebuvo. Reikia džiaugtis, kad mes, detroitiečiai, prie to projekto prisidėjome ir gal ne vieno vaiko gyvybę bus išgelbėta. Tą aparatą galės naudoti ir suaugusiems.

Dėka jūsų gausių aukų, mieli tautiečiai, buvo surinkta 4,445 dol. Mes, „Healing the Children“ išsiuntėm 5,000 dol. Ačiū jums visiems.

Lietuvos Dukterys BALFo 76-TO SKYRIAUS METINIS NARIŲ SUSIRINKIMAS

BALFo 76-to skyriaus metinis narių susirinkimas sekmadienį, rugsėjo 12 d. vyko Šv. Antano parapijos salėje.

Susirinkimą pradėjo skyriaus pirmininkas klebonas kun. Alfonsas Babonas. Susirinkime dalyvavo arti 100 narių ir svečių.

Detroito 76-tas skyrius buvo įsteigtas prieš 55 metus, 1944 m. spalio 24 d. Pagrindinė steigėja buvo BALFo direktorė ir ilgametė įsteigto skyriaus pirmininkė Elzbieta Paurazienė. Ji mirė 1979 m. Kun. Babonas pasiūlė, pagerbiant praėjusių metų skyriaus mirusius narius, prisiminti ir a.a. Elzbietą Paurazienę. Praėjusiais metais amžinybės pasitraukė keturi nariai — Ona Briedienė, Elena Jurgutienė, Jonas Asminas ir Titas Jonynas buvo pagerbti atsisveikimu ir susikaupimo minute.

Pirmininkas kun. Babonas pranešė izdo stovį. Pagal pateiktą 1998 m. apyskaitą, BALFo centro valdybai buvo pasiūsta: metinė rinkliava —

Baltimorės Pensininkų klubo valdyba ir talkininkai Maryland valstijos mugėje. Iš kairės: Ona Eringienė, klubo sekretore Aldona Marcinkienė, Eva Skudžinskienė, klubo pirm. Algirdas Skudžinskas ir Juozas Gaila.

6,015 dol., a.a. Birutes Čekienės palikimas — 1,000 dol., specialioms paskirtims a.a. Rimgaudo Svobos fondui — 2,745 dol., A. Mikulskio leidiniui — 2,000 dol., narių mokėstis — 299 dol., seimo pelnas — 310.23 dol. ir palukanų — 75 dol. Iš viso centrui nušusta 12,444.23 dol.

Revizijos komisijos pirmininkė Eugenija Bulotienė perskaitė revizijos komisijos aktą ir padėjo finansų sekretoriui/izdininkui Vladimirui Staškui už pavyzdinę atskaitomybės dokumentų tvarkymą.

Renkant naują skyriaus valdybą ir revizijos komisiją visi nariai sutiko ir toliau pasilikti savo pareigose. 1999-2000 metų veiklai buvo išrinkti: valdybos pirmininkas — kun. Alfonsas Babonas, vicepirmininkai — Lidija Mingelienė ir Stasys Garliauskas, sekretorius/izdininkas — Vladas Staškus, finansų sekretorius — Česys Šadeika, renginių vadovė — Ona Šadeikienė ir narė — Regina Juškaitė-Svobienė. Revizijos komisijos pirmininkė — Eugenija Bulotienė ir narės — Ona Pusedrienė ir Antanina Leparskienė.

Klausimų nebuvo. Po susirinkimo nariai ir svečiai vaišinos parapijos šeiminių iškeptais skaniais obuoliniais blynais su uogiene, ir bendravo su draugais.

Vladas Staškus

BALTIMORE, MD

PENSININKŲ KLUBAS DAR VEIKIA

Rugsėjo 2 d. Maryland vals-

tija suruošė vyresnio amžiaus gyventojų pagerbimą. Matote, rugsėjo mėn. Maryland vyksta valstijos mugė. Ten suvažiuoja tūkstančiai žmonių, o programa susideda nuo ūkininkų pasirodymų, iki „Rock and Roll“ koncertų. Vadinasi, gali viską matyti, kas vyksta Maryland valstijoje.

Maryland valstijos atstovai susisiekė su Lietuvos ambasada Washingtono ir prašė, ar jie negalėtų suruošti lietuvių parodą su lietuvišku menu, kultūra ir panašiai. Ambasada skambino Baltimorės lietuvių pensininkų klubui, pasiūlydama ar klubas negalėtų tą atlikti. Žinant, kad bus daug darbo, bet, kaip gali atsisakyti, jei ambasada prašo, klubas sutiko.

Klubo valdyba pasikvietė į talką Juozą Gailą, Oną Eringienę ir Evą Skudžinskienę, padedant klubo sekretorei Aldonai Marcinkienei ir klubo pirmininkui Algirdui Skudžinskui, suruošė lietuvišką stalą. Kadangi Baltimorės lietuvių muziejus sutiko paskolinti įvairių eksponatų, tai mes turėjome išstatę dabartinių Lietuvos pinigų, lietuviškų lėlių, medžio drožinių, kryžių, staltiesių, na, ir, žinoma, gintaro kalnus. Taip pat buvome gavę iš ambasados lankstinukus apie Lietuvą su visomis statistikomis. Lankstinukus visi mieliai ėmė ir mums buvo lengviau, nes nereikėjo tiek daug aiškinti, kur, ką ir kaip Lietuvoje daro, gamina. Taip pat žmonės domėjosi knygom apie gintarą, Lietuvos istoriją ir panašiai. Bent man atrodė, kad mūsų stalas

iš kitų tautybių buvo geriausias. Tarp kitko havajiečiai ir čekai-slovakai nelabai atsiliko nuo mūsų.

Taigi tautybių pristatymas Maryland per vyresnio amžiaus pagerbimo dieną pavyko. Ir pavyko dėl to, kad turime Lietuvos ambasadą, kuri mus suvedė su rengėjais, davė medžiagos apie Lietuvą. Pavyko, kad turime lietuvių muziejų Baltimorėje, kuris, vedė Jono Kardoko dėka, tiek daug padėjo. Na ir padėkai pensininkų klubui, jo valdybai ir talkininkams, be kurių nebūtumėm galėję prisistatyti Maryland visuomenei. Beje, tai buvo pirmas pasirodymas Maryland mugės metu, ir daug kas pirmą kartą sužinojo, kad yra Lietuva.

Algirdas Skudžinskas

Alkmėnynai. Liepos 31 d. vyskupas J. Žemaitis, MIC, čia teikė Sutvirtinimo sakramentą, aukėjo šv. Mišias už gyvus ir mirusius parapijietis, už čia dirbusius kunigus bei parapijos darbus.

Pajevonys. Liepos 11 d. 1,800 tikinčiųjų turinčią parapiją aplankė vyskupas J. Žemaitis, MIC, 166 jaunuoliams suteikė Sutvirtinimo sakramentą.

Kazlų Rūda. Liepos 18-24 d. Kazlų Rūdos jaunimas jau antrą kartą organizavo katalikiškąją poilsio stovyklą (pirmoji buvo pernai) prie Dusios ežero. Šį kartą kartu stovyklavo ir Miroslavo parapijos jaunimas. Stovyklai vadovavo, šv. Mišias aukėjo, mąstymus vedė Miroslavo parapijos klebonas A. Matusevičius.

Pranešame, kad

A. A.

dr. JUOZAS GUDAUSKAS

po ilgos ir sunkios ligos mirė 1999 m. rugpjūčio 26 d. Šv. Jono ligoninėje, Santa Monica, CA. Palaidotas Tautinėse lietuvių kapinėse Čikagoje.

Dėkojame kun. S. Anužiui ir kun. J. Kuzminskui už atliktas religines apeigas Santa Monica ir Čikagoje, sol. Janinai Čekanauskienei bei pianistei Raimondai Apeikytei, palydėjusiai vargonais solo giesmes; Gasparui Kazlauskui už gražų Velionio prisiminimą, už užprašytas šv. Mišias, už gražias geles, už pareiktas užuojautos žodžius ir raštus.

Dėkojame dr. Antanui Nyerges už nuoširdžią pagalbą slaugant sunkų ligonį.

Liūdinti žmona Giedra, sūnus Saulius ir duktė Daina su šeimomis bei likę giminės Lietuvoje.

Iš Lietuvos gauta žinia, kad 1999 m. rugpjūčio 25 d. Marijampolėje mirė mokytojas

A. † A.

VACLOVAS BARTUŠKA

Lietuvoje giliame liūdesyje liko žmona Onutė, jos sūnus su šeima, sesuo Antanina Klimaitienė su šeima, mirusių brolio ir sesers vaikai. Amerikoje liūdi mirusio brolio Vlado šeima.

Už Velionio sielą šv. Mišios bus aukojamos Tėvų Jezuikų koplyčioje spalio 22 d., 8:00 val. ryto.

A. † A.

kun. KAZIMIERO JURŠĖNO

DVIDEŠIMT PENKERIŲ METŲ MIRTIES SUKAKTIS

Gimęs 1886 m. Panižiškyje, Švenčionių apskrityje. Mirė 1974 m. rugsėjo 16 d. Čikagoje. Kunigu išventintas Petrapilyje 1911 m. Vikaravo ir kapelionavo Naugarduke. Bolševikų buvo iš ten pašalintas. Vyskupas paskyrė Babinovičių parapijon Gudijoje, kur buvo daug lietuvių.

Pirmojo karo metu daug veikė pagelbėdamas lietuviams pabėgėliams iš Lietuvos. Už akių bolševikai nuteisė 10 metų Solovkų konc. stovyklon miško darbams. Vėliau buvo Sibire.

1933 m. su grupe kitų kunigų ir vysk. Teofilu Matulioniu Lietuvos Vyriausybės išteistas grįžo Lietuvon. Kapelionavo Antalieptėje, vikaravo Žiobiškėje. Vokietijoje 1945-1950 m. buvo Blombergio liet. gimnazijos kapelionu.

Nuo 1950 m. gyveno Čikagoje ir darbavosi šv. Kryžiaus parapijoje ir su ateitininkais. Šv. Mišios už kunigo sielą bus atnašaujamos švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje rugsėjo 19 d. 10:30 val. ryto ir 8:00 val. ryto šv. Kryžiaus bažnyčioje Čikagoje.

Maloniai prašome prisiminti kunigo Kazimiero sielą savo maldose.

Giminės

STAR ALLIANCE

It makes a world of difference when you fly SAS to Lithuania.

No one makes round-trip travel to Lithuania easier and more convenient

than SAS. From Chicago, we offer daily service to Vilnius with just one hassle-free connection through Stockholm. Our 4:30 p.m. departure gives you a relaxed morning arrival for business or pleasure. When you're ready to return, you'll enjoy same-day travel back to Chicago through our Copenhagen

hub. And whether you fly Business Class or Economy Class, you can be sure our service will be world-class, and will allow you to arrive rested and refreshed — all for a reasonable fare.

Find out what a world of difference SAS can make for your next trip. Just call your Travel Agent or SAS at 1-800-221-2350. For more information and special offers, visit our website at www.flysas.com.

Flight #	From	To	Departure Time	Arrival Time
SK 946	Chicago	Stockholm	4:30 pm	7:40 am +1
SK 744	Stockholm	Vilnius	9:20 am +1	10:50 am +1
SK 743	Vilnius	Copenhagen	12:45 pm	2:15 pm
SK 943	Copenhagen	Chicago	3:40 pm	5:40 pm

Paremkite DRAUGĄ ir Laimėkite bilietus į Vilnių skrydį parūpino SAS

Vardas _____

Adresas _____

Telefonas () _____

AUKA 1 dol.

Galima įsigyti ir daugiau bilietų. Iškirkite atkarpėle, pažymėkite kiek bilietų norite, ir įsuskite su atitinkamos sumos čekiu.

_____ bilietų \$ _____

Laimingasis bilietas bus traukiamas DRAUGO pokylyje, 1999 rugsėjo 26 d.

DRAUGAS 4545 W. 63rd ST, CHICAGO, IL 60629

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Rugsejo 26-oji – ypatinga diena. Net du renginiai tą dieną yra skirti „Draugo“ jubiliejui paminėti. 10:30 val. r. Šv. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje Marquette Parke bus aukojamos šv. Mišios. 4 val. p. p. Martiniuko salėje mūsų skaitytojų ir svečių laukia iškilmingas „Draugo“ pokylis, į kurį bilietus galite užsisakyti dienraščio administracijoje darbo dienomis.

„Žaltvykslės“ teatras yra saviveiklininkų teatras. Žinoma, sakoma, kad mėgėjiškas teatras yra lyg tautodaile, kuriai nereikia didelio meistriškumo, tačiau tai ir yra vertybė. Tad kviečiame į saviveiklos-mėgėjų teatro premjerą, kuri vyks šį sekmadienį, rugsejo 19 d., 3 val. p. p. Jaunimo centre. Bilietai gaunami „Sekilyčioje“, o teatro diena – prie įėjimo nuo 2 val. p. p.

Lietuvos Vyčių 112 kuopa pradeda rudeninę veiklą susirinkimu antradienį, rugsejo 21 d., 7:30 val. vak., Šv. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Bus renkama kuopos valdyba. Vyčių seimo delegatai papasakos apie seimo įvykius, po to – vaishes ir pabendraus. Kviečiami ne tik visi nariai, bet ir norintieji prisijungti prie prasmingos Lietuvos Vyčių veiklos.

„Pavasaris rudenį“ – poezija, daina, taptyba ir jaunatviška nuotaika š.m. spalio 15 d. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre. Paskirkite šį vakarą dvasinei atgavai. Pradžią 7 val. v. Visi kviečiami Rengėjai – Lietuvos rašytojų draugija. Informacijai tel. 773-8847-1693.

I pirmąją Lietuvos operos choro repeticiją Jaunimo centre dainininkai kviečiami rinktis šį penktadienį, rugsejo 17 d., 7:30 val. v.

Tradicinė metinė jūros skautų ir skaučių „Puota jūros dugne“ ruošiamą šeštadienį, spalio 23 d., Pasaulio lietuvių centro Lietuvių fondo salėje. Puota prasidės 6:30 v. v. draugišku pabendravimu ir pasivašininimu; 7:30 v. v. bus patiekta karšta vakariene. 9 v. v. – šokiai. Šis vakaras yra vienas mėgiamiausių Čikagoje ir apylinkėse. Visi kviečiami. Prašoma užsitikrinti vietas apie jūsų dalyvavimą iš anksto pranešant tel. 630-964-9120.

Rimo Čiurlionio, prieš astuonerius metus į Amerika atvykusio lietuvių dailininko, paveikslas „Aperverstas dangus“ ir kitų amerikiečių menininkų darbais bus eksponuojami Amalia Mahoney galerijoje Čikagoje (222 West Superior, tel. 312-943-9880). Rugsejo 17 d., penktadienį, nuo 5 val. v. iki 8:30 val. v. šioje galerijoje vyks Čikagos meno galerijų sezono atidarymas. Daugiausia Rimo Čiurlionio darbų šioje parodoje – iš ciklo „Tylos dinamika“. Paroda tęsis tris savaites.

Antrasis metinis buvusių Šv. Kazimiero, Gary, Indiana, lietuvių parapijos parapijiečių pobūvis-piknikas ruošiamas sekmadienį, rugsejo 19 d., VFW 6880 Hendricks, Mar- rillville, IN. Šv. Mišios bus au- kojamos lauke 11:30 val. r., jas aukos buvęs parapijos kle- bonas prel. Ignas Urbonas. Pobūvio šeimininkai – Lietu- vos Vyčių 82 kuopa, Gary, IN. Rengėjai pageidauja, kad, no- rintieji dalyvauti susitikime- piknike (bus vaishes), praneštų telefonais: 219-942-8998, 219-769-1791 arba 219-661-1455, kiek galima greičiau.

Kelionė į Lietuvą dviem asmenims – tik už vieną dolerį! „Draugui“ SAS oro linijų vadovybė padovanojo du lek- tuvo bilietus, kuriuos galima laimėti, už dolerį įsigijus lai- mejimo bilietėlį, o jis bus trau- kiamas iškilmingo „Draugo“ pokylio metu rugsejo 26 dieną Martiniuko pokylių salėje. Dar yra likę loterijos bilietė- liai, kuriuos įsigyti galite mū- sų administracijoje darbo va- landomis.

„Lituanicos“ skautų tun- to 50 metų veiklos jubile- jus bus paminėtas iškilmin- game pokylyje š.m. spalio 2 d. vyksiančiame Willowbrook po- kylių salėje, Willow Springs, IL. Visi dabartiniai ir bet kada „Lituanicos“ tunte skau- tave broliai, tėvai, rėmėjai ir svečiai kviečiami kartu švesti šią neeilinę sukaktį. Rengė- jams labai svarbu žinoti daly- vių skaičių, todėl prašome apie jūsų dalyvavimą nedel- siant pranešti turtininkui, tel. 708-839-4438.

Marquette Parko Lietu- vių namų savininkų orga- nizacijos poatostoginis narių susirinkimas šaukiamas šį penktadienį, rugsejo 17 d., 6:30 val. vak., Šv. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Daly- vaus policijos atstovai ir kt. valdžios pareigūnai. Taip pat bus įvairių pranešimų. Nariai ir svečiai kviečiami dalyvauti.

LFK „Lituanica“ vyrų ko- manda šį sekmadienį, rugsejo 19 d., tęsdami futbolo pirm- nybių pavasario rato varžy- bas, savo aikštėje, Lemonte, rungtyniaus su lenkų „Craco- via“. Pradžią 3 val. p. p. Visi kviečiami stebėti rungtynes ir tuo pakelti mūsų žaidėjų nuo- taiką, skatinančią juos laime- jimui.

Visiems JAV gyvenan- tiems lietuviams, kurie dar niekada nebuvo užsiprenume- ravę „Draugo“, dienraštis skelbia papigintą prenumera- tą. Metams – tik 65 dol. Pigi- au „Draugo“ užsisakyti ga- lesite tik ribotą laiką, taigi skubkite užsiprenumeruoti šį vienintelį išeivijos dienraštį.

Ina Marčiulionytė, Lietu- vos kultūros viceministrė, rugsejo 18 d., šeštadienį, po dail. **Zenono Šteinio** parodos atidarymo, papasakos apie ne- toli Druskininkų kurorto stei- giamo Grūto sovietinių skulp- tūrų parko tolesnį likimą. Vy- riausybės pavedimu, sudaryta speciali komisija, kuriai vado- vauja kultūros viceministrė, ir nuo kurios priklauso, koks bus priimtas sprendimas. Nepra- leiskime progos išsakyti tiek savo, tiek jūsų atstovaujama- ų organizacijų nuomonę šiuo opiu klausimu. Atvykite į šios neeilinės parodos atidarymą, kuris bus 7 val. vak. Lietuvių dailės muziejuje Lemonte.

Lietuvos ambasada, JAV LB Socialinių reikalų taryba bei JAV LB Vašingtono miesto apylinkė kviečia visus JAV veikiančias labdaros organiza- cijas bei pavienius asmenis, teikiančius humanitarinę pa- galbą Lietuvos žmogui, daly- vauti konferencijoje, kuri vyks 1999 m. lapkričio 5-7 d. Key Bridge Marriott, Arling- ton, VA. Visą informaciją gali- ma gauti, atsiunčiant savo vardą, pavardę, adresą bei te- fono numerį šiuo teleksu: 773-436-6909.

„Lituanicos“ futbolo klub- as varžybų sezono užda- rymą pažymės 49-ju metiniu pokyliu š. m. spalio 20 d. vyk- siančiu PLC, Lemonte. Datą pasižymėkite savo kalendo- riuose ir pasirūpinkite dalyvu- ti. Visi kviečiami. Daugiau – kitą kartą.

Iš arti ir iš toli

NEMOKAMI SVEIKATOS PATARIMAI TELEFONU

Tautinis vėžio institutas su- teikė 20 milijonų dolerių kon- traktus keturiolikai įstaigų, kad šios įsteigtų nemokamą patarnavimą telefonu vėžio li- gų klausimais. Patarimų tele- fonas – 800-4-CANCER. Tau- tinio vėžio instituto penkerių metų kontraktą sudarė ir pro- fesorius Vainutis Vaitkevičius iš Wayne valstybinio universi- teto Detroito.

Saulius Šimoliūnas

Kas naujo

„Draugo“ knygynėlyje

Dvylikos spalvotų atviri- kų rinkinyje „Pažaislis“ – gar- siojo Pažaislio vienuolyno, bažnyčios paveikslų, sienų vaizdai, įamžintas Kristupo Paco portretas, nežinomojo Flandrijos dailininko pieštas Gražiosios Meilės motinos pa- veikslas, Kunigaikščio Neti- mero krikštas 1009 metais ir kt. Parašai po atvirukais – lietuvių, anglų ir vokiečių kal- bomis. Tokius atvirukus malon- u siųsti savo vaikams, drau- gamis įvairiomis progomis.

„Draugo“ knygynėlyje šis

spalvotas rinkinys kainuoja

12 dol. Visos lėšos, gautos par- davus atvirukus, atiteks Pa- žaislio vienuolynui.

Skelbimai

• **Namams pirkti pasko- los** duodamos mažais mėne- siniais įmokejimais ir prieina- mais nuosimčiais. Kreipkitės į **Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road. Tel. (773) 847-7747.**

• **Ateitininkų Šalpos fon- do vakariene** ruošiamą Atei- tininkų namuose, Lemont, IL, spalio 23 d. 6:30 val. vakaro.

Redaguoja J. Plačas. Medžiagą siųsti: 3206 W. 65th Place, Chicago, IL 60629

— Na, dabar po visų vasaros malonumų ir nuotykių, su džiaugsmu ir ryžtu prie knygų.

Dail. J. Paukštienė

RIESUTUKAI IR DANTUKAI

Dievas davė dantukus, Jais kramtau rieušutukus, O bobutė be dantų, Neįkanda rieušutų.

— Bobutė, pasenai. Kur danteliai, ar žinai? Rieušutėlių daug kramtei Ir po vieną išbarstei?..

— Vyturėli, tai tiesa. Bet dainelė ne visa: Jei per daug kramtysi tu, Pats paliksi be dantų.

Štai turiu tau spauštukus: Traiškyk jais rieušutukus. Pamėginsi – tuoj patiks, Ir sveiki dantukai liks!

Viktoras Šimaitis

MINTYS PAGALVOJIMUI

Didis ir prasmingas yra mū- sų gyvenimas. Tai nuostabi giesmė, kurios klausosi žemė ir dangus. Tai vienintelė kny- ga, kurią rašo neraštingas ir mokytojas, kasdien versdamas po puslapį, kol mirties angelas at- jį perkels į anapus. Tai ke- lias tarp dviejų aušrų: kai gimstame, mums nušvinta šios žemės rytmečio aušra, kai mirštame – ima šviesti atei- nančios dienos aušros spindul- liai.

Praeina žmogus, bet ne vi- sas. Praeina žmogaus darbai, bet ne visi. Atiduodame laiką, kad laimėtume amžinybę. Ati- duodame žmogiškumą už ma- lonės dieviškumą. Atsisakome nuo vergo dalios, kad gautume Dievo vaikų laisvę.

Jonas Gutauskas
Kunigas, profesorius,
daktaras, rašytojas

I KUR ĖTEKA DUNOJUS

Daugelis truputį nustebe, kodėl į kalbos mokslą įsibrovė geografija – Dunojus įteka į Juodąją jūrą. Tačiau gal kar- tais vienas iš tūkstančio ir su- abejojo, kurį Dunojų mes turė- jome galvoje. Mat, be didžiojo Dunojaus, kuris pro Vieną, Budapeštą, Belgradą savo žydrius vandenis atvaro į Juo- dąją jūrą, Europoje esama ir daugiau Dunojų. Keli mažu- čiai Dunojai aptinkami net ir mūsų Lietuvoje. Jie, žinoma, nepasiekia Juodosios jūros, o pasibaigia kur nors Dubysos, Jotijos ar Apasčios pakrantėse (jeigu tik melioratoriai jų dar visai neišdžiovino).

Nesigilindami daugiau į geo- grafines problemas, žvilgtelė- kime į Dunojų kalbininko aki- mis. Padaryti mums tai bus gana lengva, nes lietuvių kal- bininkas Aleksandras Vana- gas, labai geras mūsų vanden- vardžių specialistas, parašė įdomią studiją apie Dunojaus atsiradimą Lietuvoje. Iš šios studijos aiškėja, kodėl mūsų dainose motinėles dukras siunčia į dunojų vandenėlio, kodėl mūsų bernėliai taip daž- nai dunojelius prijoja, kodėl dunojėliai Lietuvoje per kie- melius teka.

Yra pastebėta, kad šalia tik- rinčių vandenvardžių įvairiose kalbose atsiranda tokių pat bendrinių žodžių, reiškiančių kokių nors vandenį. Štai lenkų kalboje šalia jų didžio- sios upės Vyslos (lenkiškai Wisla) yra bendrinis žodis wila, kuris reiškia upę, didelį vandenį, upelį, potvynį. Šalia mūsų Nemuno ir keturių Ne- munėlių, Nemuniuko ir Ne- munykščio yra ir nemunai, vartojami kokių nors vandenų reikšme (plg. pasakymus: Per ežeraičius, per nemunėlius at- plaukia šyvas žirgelis. Ant kalno beržynačiai, pakalnėje nemunačiai ir t.t.). Šitoks reikšmių pasikeitimo procesas turbūt visiems aiškus. Šios knygos autorius prisimena iš savo pradinės mokyklos dienų, kai viena mergaitė visas Lietuvos upes šešupėmis vadi- no ir mokytoja turėjo vargo, kol aną antroję, Šešupės pak- rantėse augusią, įpratino upės ir Šešupės sąvokas skirti. Šiaip ji, vargšė, tik pečiais gužiodavo, išgirdusi klasės juoką, visai nesuprasdama, kur suklydo, pasakiusi, jog Nemunas – tai didžiausia Lietuvos Šešupė.

Bet grįžkim prie Dunojaus. Mūsų kaimynai slavai su šiuo upės vardu, matyt susipažino iš pačių Balkanų pusiasalio gyventojų lūpų. Kaip ana an- trokė upės šešupėmis pavertė, slavai dunojaus vardu pradėjo vadinti visokius vandenis. Iš slavų dunojus tokia reikšme atkeliavo pas mus. Na, o du- nojų didelio vandens reikšmė vartodami, pavadiname juo ir vieną kitą upelį ar ežerėlį.

Tuo būdu lietuviams, norin- tiems iš Dunojaus vandens pa- sisemti, nereikia labai toli ke- liauti.

Algirdas Sabaliauskas
(Bus daugiau)

Fėrvynės ZVAIGŽDUTĖ

Įsteigta Lietuvių Mokytojų Sąjungos Čikagos skyriaus

SENOVĖS LIETUVOS DIEVAI

Saulė

Saulė, saulė, tu esi tokia karšta. Duodi gyvybę, bet esi kartais nemėgstama tų žmo- nių, kurie nemėgsta tavo karštų spindulių.

Joana Orentaitė

Perkūnas

Ramus, kaip katinas, bet tik kai esi linksmas. Jo reikia klausyti, kad nebūtum jo nu- trenktas. Kai žmonės jo ne- klauso, tuoj greit sutemsta ir reikia skubėti į namelį, nes ten gal nenutrenks tavęs.

Vytas Bradūnas

Žemynėlė

Žalia, žalia žemynėlė, ežerai ir upės teka per ją. Ji didžiulė, mes ją globojam, niekad jinai nenurims. Jos žolytė karvės ir arklių ēda, o jos mėgstamiaus- i yra pievos ir laukai.

Joana Orentaitė

Žemynėlė slenka pro gražius ir žalius miškus, kalbasi su gyvuliais ir paukščiais. Kai gyvūnui reikia ko nors, Žemy- nėlė tuoj tenai. Žemynėlė sup- pyksta, kai žmonės savanaudi- škai ją pažeidžia ir ji drau- dzia jiems keliauti tolyn.

Vytas Bradūnas
Abu Baltimorės Karaliaus Mindaugo lit. m-los mokiniai („Mūsų metai“)

ROŽĖ

Rožė yra mano mėgstamiaus- ia gėlė. Kada nors aš turėsiu rožę, kuri bus tik mano. Jei tu turi rožę, prižiūrėk ją, kad ji visada būtų graži ir sveika!

Laura Šalčiūnaitė

KREPŠINIS

Aš skridau į Detroitą, kur mes žaidėme krepšinį. Mes ne- laimėjome, bet mes smagiai praleidome laiką. Mano ko- manda yra „Aras“.

Adria Bagdonavičiūtė

ARAS

Buvo balandžio mėn. 19-oji diena. Lauke buvo šalta, bet viduje varvėjo prakaitas nuo kaktų visų tų, kurie žaidė krepšinį. Philadelphiajos ko- manda „Aras“ žaidė prieš New Yorko komandą. Philadelphiajos vyresniųjų komanda įmetė 43, o New Yorko – 39 taškus. Visi susirūpino, bet pagaliau „Aras“ išsilaikė ir laimėjo žaidimą.

Gintautas Stirbys

KREPŠINIO RUNGTYNĖS

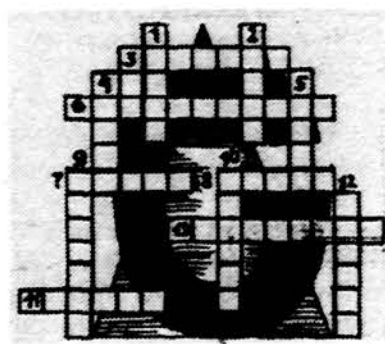
Mūsų komanda „Aras“ žaidė prieš New Yorko komandą. Žaidimas vyko Šv. Kazimiero parapijos salėje. Mūsų koman- da žaidė gerai. N.Y. komanda gera, bet ne visada žinojo, kur reikia stovėti. Žaidimą bai- gėme laimėjimu 43-39. Žaidė- me gerai, NY neturėjo progos mūsų pralenkti. Šios rung- tynės man buvo ypatingos, nes turėjau progos žaisti su gerais krepšininkais.

Aidas Gedeika
Visi Philadelphiajos Vinco Krėvės lit. m-los mokiniai („Bitutė“)

PAGALVOKITE NR. 16

1. Iš kur kilo muzikos ins- trumentas smuikas? 2. Rojuje, kurio medžio lapais Adomas ir Ieva uždengė savo nuogybę? 3.

Iš kurių medžių lentelių daro- mos lietuviškos kanklės? At- siuntė kun. dr. E. Gerulis. 4. Eina meška maudama, bal- tas pusnis pustydamas. 5. Eina pirtin juodas, o išeina raudon- nas. 6. (Kryžiažodis). 1. Vieno- das... ir pono, ir ubago (elge- tos). 2. Kieno..., to ir valia. 3. Patalpa automobiliams. 4. Vi- sur..., bet svetur neramu. 5. Miškas. 6. Anoj pusėj marių širmi žirgai žvengia, kitoj pusėj marių – kamanos bliz- ga. Kas? 7. Tikroji negali pakeisti netiesos. 8. Turistų, keliautojų vadovas. 9. Paukštis. 10. Ir saldus, ir gar- dus, o i nelenda. 11. Svorio matavimo vienetas. 12. Ėda sveikais, spjauoda pelenais. Kas? 13. Bėga liūtas, krinta putos – nei pėdų, nei nagų, o sustojęs rėkia – aūūū! Kas? Sudarė VIII klasės mokinys Paulius Davydavičius iš Kauno. 7. Čia yra sudėties veiksmas. Raidės reikės pa- keisti skaitmenimis. Ta pati raidė reiškia tą patį skait- menį. Skirtingos raidės, skir- tingi skaitmenys: ABC + ABC = BBA. 8. Jei laikrodys rodo 9:00 AM, ar yra rytas, pietus ar naktis?

PAGALVOKITE NR. 15 ATSAKYMAI

1. Aukštoji Panemunė yra Kauno pietryčių priemiestis. Žemoji Panemunė yra į vaka- rus nuo Vilkijos už 7 km ir į šiaurės rytus nuo Šakių. Vie- na Panemunė nuo antros yra už 40 km (Br. Kvikiio „Mūsų Lietuv.“, 3-324-326, Boston, 1966). 2. Jei visatoje dingtų visa medžiaga, tai kartu su ja dingtų erdvė ir laikas (The Je- ruzalem Post Nr. 1967, 1996. VIII.17, 22 psl., Meir Ronnen). 3. Nuo Kauno Panemunės iki Panemunio yra apie 155 km. Nuo Pandėlio už 7 km ran- dame Panemunį. 4. Laikrodys. 5. Kirvis ant medkirčio peties. 6. 1. Agurkas – skrebutis. 2. Plekšnė – sviedinys. 3. Plak- tukas – yla. 4. Stiklas – kremzlė. 5. Sage – gerklė. 6. Rožė – dėžutė. 7. Vagis – lapė. Gali būti ir kitokie žo- dziai. 7. Kryžiažodis. 1. Dury- s. 2. plaučiai, 3. grybas, 4. ke- lias, 5. savaitė, 6. Naščiai, 7. svogūnas, 8. žvakė, 9. nosis, 10. avilys, 11. arklys, 12. svir- tis, 13. dilgėlė, 14. rugiai, 15. botagas. 8. Balnas.

— Seneli, ar spalvotuose bažnyčios languose saulė gy- vena?

— Taip, vaikeli, Dievo namų languose saulė rožės, lelijas skina ir vainikus pina, o mė- nulis nuo tų stiklo geljų rasą renka.

O kur jis tą rasą surinkęs deda?

— Šventiesiems atiduoda, kad rasa ašarų perlais pa- virstų.

— Tai šventos Veronikos akyse – perlai?

— Gryni dangaus perlai, Juozuli...

Leonardas Gutauskas